

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA MINDENKINEK

Beszélgetés Vad Zsigmonddal

„Mert úgy szerette Isten a világot,
hogy egyszülött Fiát adta,
hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen,
hanem örök élete legyen.”

(Jn 3,16)

Karácsonyi énekeink zivene

Lelkiség a presbitériumban

Nyitottan Isten felé

ÚJ KARÁCSONY – AZ ÚR LELKÉVEL

Testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

Igy olvassuk Ézsaiás próféta könyvében a Messiás-prófeciát:

*„Uramnak, az Úrnak Lelke nyugszik rajtam,
mert felkent engem az Úr.
Elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek,
bekötözzem a megtört szíveket,
szabadulást hirdessek a foglyoknak,
és szabadon bocsátást a megkötözötteknek.
Hirdetem az Úr kegyelmének esztendjét...”*

(Ézs 61,1-2a)

Az ige a Messiásról szól. Arról az ószövetségi próféciaiban megjövendölt Szabadítóról beszél, akiről azt vallotta és vallja ma is a Szentírás, hogy Ő az, aki helyreállítja az elromlott, elvesztett, eljátszott kapcsolatot Isten és az ember között. Ugyanakkor az igében az egyes szám első személyű mondatok arra ébresztenek rá bennünket, hogy itt maga a Messiás szólal meg, aki azt mondja:

*„Uramnak, az Úrnak Lelke nyugszik rajtam,
mert felkent engem az Úr.
Elküldött, hogy örömhírt vigyek ...”*

Igen, azt mondja el önmagáról, hogy Ő az, aki az Isten Lelkével jön, jön közel az emberhez. Azt mondja el önmagáról, hogy Ő az, aki az Isten felhatalmazását hozza el önmagával, megszületésével, földi életével az ember számára, hogy a teremtmény ember kapcsolata újra helyreálljon Teremtőjével, Istennel. A lehetőséget hozza el, az élet egyetlen lehetőségét arra, hogy az ember élete, az én életem, a te életed létében kiteljesedjen. Hogy ne a fájdalmak és a félelmek töredékessége, rabsága határozza meg a mindennapjainkat, hanem örömmel tudjuk megszólítani Őt, a Megváltó Krisztust, ahogyan énekeltek is már annyi keresztes alkalmával Johann Sebastian Bach gyönyörű dallamára az egyébként karácsonyi énekverset:

*„Nem éltem még e föld színén: te értem megszületté;
Még rólad mit sem tudtam én: tulajdonoddá tettél;
Még meg sem formált szent kezed,
Már elválasztál engemet,
Hogy társam légy e földön.”*

(RÉ21 412,2)

Testvéreim, ez az örömmel! Ez a karácsony evangéliuma, hogy nem vagyok egyedül, hogy nem vagyok magamra hagyva! Hogy nem kell – létemnek önigazolást keresve – látszat-istenekhez, álságos bálványokhoz menekülnöm, amilyen a siker, a hatalom, a szépség, a gazdagság.

Ugyanakkor nem kell az életem mélységeibe és fájdalmaiba sem belekeserednem, amilyen mélység és fájdalom például a gyász, a betegség, vagy akár a kilátástalannak tűnő egzisztenciális félelem. Nem kell, mert itt van, megszületett az a Megváltó Krisztus, aki örömhírt hoz, aki a mindennapok külsőségei helyett örömmel tölti be, belülről tölti fel, tölti ki lélek szerinti, Isten Lelke szerinti örömmel az életemet, a mindennapjaimat. Akit úgy fogadhatok, akinek a születésére úgy tekinthetek, hogy értem jött el erre a földre és engem emel fel roskatag ember-mivoltomból az istenközelség magasába. Akire úgy tekinthetek, hogy engem szólít meg eljövételének üzenetével, a karácsonyi örömmel, amikor így szól:

*„Uramnak, az Úrnak Lelke nyugszik rajtam,
mert felkent engem az Úr.
Elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek,
bekötözzem a megtört szíveket,
szabadulást hirdessek a foglyoknak,
és szabadon bocsátást a megkötözötteknek.
Hirdetem az Úr kegyelmének esztendjét, ...”*

De vajon te tudsz-e, akarsz-e találkozni vele? Vajon csak meghallgatod karácsonykor a jól ismert történetet, aztán mész tovább, konok, keserű, leszegett fejfel? ... vagy leborulsz, leborulsz te is előtte, mint azok a pástorok, azok a királyok ott a betlehemi történetben? Leborulsz-e a megszülető, az érted megszülető Megváltó Krisztus elé, nem díszes ajándékokat téve a jászolbölcsője elé, hanem egyszerűen, őszintén: az életedet. Igen, az életedet, úgy, ahogy van. Minden kétségével és rendezetlenségével, minden szépségével és gazdagságával, ugyanakkor minden visszasságával és nyomorult szegénységével együtt. Elmondva neki, gyermeki őszinteséggel, ahogy az egyik betlehemes jelenetben szól a hitvalló fohász:

„Megnyitom most szívem, s befogadlak Téged. Fogadj be a mennybe. Te adj üdvösséget!”

Tedd ezt meg! Borulj le elé, az Élet Krisztusa elé! Tedd le az Ő kezébe az életed, hogy Ő adhasson neked valami egészen újat, lélek szerint megújult életet. És akkor, akkor válik igazán karácsonnyá a karácsonyod, akkor lesz igazán ünneppé az ünneped! Kívánom, szívből kívánom, hogy így legyen! Hogy veled, benned ez az életedet megújító karácsonyi csoda megtörténhessen!

*Hajdú Zoltán Levente
szőládi lelkipásztor,
az MRPSZ lelkési elnökségi tagja,
az MRE Zsinata Missziói
Szolgálatának vezetője*

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

DR. VICZIÁN MIKLÓS

AZ IGE KÖRÜL

Árnyék és valóság

„...olyan főpapunk van, aki a felséges Isten trónusának a jobbára ült a mennyekben; annak a szentélynek és igazi sáturnak szolgájaként, amelyet az Úr épített, nem pedig ember”
(Zsid 8,1b–2).

Adventi időben különösen is összekapcsolódik gondolatainkban a múlt, a jelen és a jövő. Segít ebben az is, hogy idén a Bibliaolvasó Kalauz szerint éppen Mózes második könyvét olvastuk – s így a szabadtás, a Sínai-hegynél történt szövetségkötés, a parancsolatok, a szent sátor, a papok, és a léviták szolgálati rendje került ismét látóköreinkbe –, együtt a Jézus Krisztus mindenek felett való dicsőségét bemutató Zsidókhoz írt levél igéivel. Isten a Sínai-hegyen – hogy milyen módon, arról nem szól a Szentírás – Mózesnek megmutatta a mennyei, a valóságos Szent Sátrat, hiszen Isten azt mondja neki, hogy „*úgy készítsétek el, ahogyan a hegyen láttad*” (2Móz 27,8). Hozzá is látnak, és elkészül a tökéletes földi másolat Isten által adott méretek szerint, nemes földi anyagokból. Itt mutatja be a főpap a nép bűneiért az engesztelő áldozatot. Előtte azonban a saját bűneiért kell áldozatot bemutatnia. „*Ezek a papok a mennyei dolgok képmásának és árnyékának szolgálnak*” – mondja róluk a Zsid 8,5. **Ez a múlt.**

Ez a rítus ismétlődött meg évről évre egészen addig, amíg eljött az igazi Főpap, a Fiú, aki a mennyei szentélyben mutatja be tökéletes bűnért való áldozatát, és „*egyetlen áldozattal örökre tökéletesekké tette a megszenteltek*” (Zsid 10,14). A Szentély kárpítja kettéhasadt, majd a rómaiak le is rom-

bolják a templomot, megszünik az áldozat is, hiszen többé nincs létjogosultsága. **Ez a jelenünk.** Ebben az üdvtörténeti korban élünk. Az Úr Jézus, miután egyetlen tökéletes áldozatát bemutatta, a felséges Isten trónusának a jobbára ült a mennyekben. Előre ment, hogy helyet készítsen a megszentelteknek, „*és ha majd elmentem, és helyet készítettem nektek, ismét eljövök, és magam mellé veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek*” – mondja Jézus urunk a Jn 14,3-ban. **Ez a jövőnk.** Ennek a várakozásában – adventjében – élünk.

Jézus korában a választott nép élénk messiásvárásban élt. Ez is advent volt. Az első advent. A Megváltót, a Szabadítót várták. Józsefnek így adta tudtul a Messiás születését az angyal: „*József, Dávid fia, ne félj feleségül venni Máriát, mert ami benne fogant, az a Szentlélektől van. Fiút fog szülni, te pedig majd Jézusnak nevezed, mert ő fogja megszabadítani népét bűneiből*” (ugyanis a héber Jésuá vagy Jehosuá név jelentése: az Úr a szabadító – Mt 1,20–21). Keresztelő János rá is kérdez: „*Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várjunk?*” (Mt 11,3). A másik János, az apostol, már a biztos meggyőződését jegyzi le a Szentlélek ihletésére: „*Az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal*” (Jn 1,14).

Mit üzen mindez számunkra, a 21. században, Isten igéjével már alig-alig számoló világunkban?

Segít életünket kívülről szemlélni. Nem velünk kezdődött a világ (a kozmosz), és nem is velünk fog véget érni. Életünk csak egy, a földi világ történetébe illeszkedő láncszem. Ebbe az ember által lakott földi világba (oikumené) született bele az első karácsonyon az Úr Jézus („*...amikor pedig bevezeti az elsőszülöttet a világba...*” – Zsid 1,6). Isten örök valósága ennél felfoghatatlanul sokkal tágasabb. A Fiú az örökkévaló világából (aion) jött, elvégezte a megváltás művét, majd „*emberi természete szerint nincs többé a földön, de istenségével, felségével, kegyelmével és Szentlelkével soha nincs távol tőlünk*” – valljuk a Heidelbergi Káté 47. feleletében. Előre ment, hogy helyet készítsen a megszentelteknek.

Eligazít abban is, hogy advent idején nem a Kisjézus megszületését várjuk – hiszen az már rég megtörtént –, nem is csupán a karácsonyfa alatti ajándékok elkészítésének, vagy a családi összejövetel előkészületeinek időszaka. Az adventi időszak arra emlékeztet, hogy Krisztus dicsősegesen vissza fog jönni, és egyszer meg kell állnunk Isten ítélőszéke előtt. Vagy azok között leszünk, akik hittal elfogadták, hogy „*Jézusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől*” (1Jn 1,7), vagy azok közt, akikről az Emberfia, amikor eljön az ő dicsőségében, így ítélkezik: „*menjetelek előlem, átkozottak, az ördögnek és angyalainak elkészített örök tűzre*” (Mt 25,41). A döntést most kell meghoznunk. Erre is emlékeztet az advent.

De emlékeztet arra is, hogy „*egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk. Az uralom az ő vállán lesz, és így fogják nevezni: Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme! Uralma növekedésének és a békének nem lesz vége*

Dávid trónján és országában, mert megerősíti és megszilárdítja törvénnyel és igazsággal mostantól fogva mindörökké. A Seregek Urának féltő szeretete viszi véghez ezt!” (Ézs 9,5–6).

Ézsaiásnak még csak a „lesz” és a „fogják nevezni”... nekünk pedig már **az Úr Jézus Krisztus a múlt, a jelen és jövő, a „mindörökké”.**

KÁPOSZTÁS GÁBOR, FELELŐS SZERKESZTŐ

LELKISÉG A PRESBITÉRIUMBAN BESZÁMOLÓ AZ MRPSZ ŐSZI, LELKI HÉTVÉGÉJÉRŐL

2022. november 11. és 13. között került megrendezésre a Magyarországi Református Presbiteri Szövetség őszi, lelki hétfévégje „*Lelkiség a presbitériumban*” címmel a balatonszárszói SDG Konferenciaközpontban. Nem csak a csodás, őszi színekkel teli Balaton-parti tájban gyönyörködhetek, hanem ahogy a cím is sejteti, lelki közösségben és egy rendkívül fontos és meghatározó téma körüli közös gondolkodásban vehettek részt a jelenlévők a hétféve során.

A gazdag program kezdetén a résztvevők az enyingi Tinódi Lantos Sebestyén Református Iskola tehetséges fiataljainak zenei szolgálatán és Szabó Szilárd igazgató úr bizonyágtételén keresztül hangolódhattak az esti áhitatra. Az áhitat szolgálattevője Iván Géza, az enyingi gyülekezet lelkipásztora volt, aki Isten ígését Mária és Márta Jézussal való találkozásának története alapján hirdette (Lk 10,38-42). Szolgálatában a testvérek szívére helyezte, hogy kövessék Mária példáját, aki a jó részt, azaz a Jézusra való odafigyelést választotta. Továbbá mindig igyekezzenek, igyekezzünk egy lépéssel közelebb kerülni Jézushoz.

A szombati nap délelőtti részében a konferencia főelőadását hallgathatták meg a jelenlévők. Szabóné dr. László Lilla, református lelkipásztor és teológiai tanár érdekes és izgalmas gondolatokkal gazdagított mindenkit a „*Lelkiség a presbitériumban*” témakörében. Néhány példa ezekre a teljesség igénye nélkül: A presbiteri lét alapja egy hívás, egy küldetés. Mi milyen küldetésben járunk?; Mi a feladata egy presbiternek? – A presbiter a közösség elöljárója, aki példaadásal jár elől (ApCsel 14,22-23). A presbiter is a tanítás tisztaságának felelőse (ApCsel 15,1-2); Hogyan vagyunk Istenben? Azért fontos kérdés ez, mert a feladatvégzésünk eredete és fontos meghatározója, hogy miben áll a mi lelkiségünk; Szolgálat Krisztustól – Élet Krisztusból. Az előadást kötetlen kiscsoportos beszélgetések követték.

A napi program délutáni részében egy olyan, presbitériumaink lelkiségéről szóló kötetlen beszélgetés kapott helyett, amelyben minden jelenlévő részt vett. A testvérek megosztották egymással gyülekezeti, presbiteri közösségeik jó gyakorlatait és tapasztalatait. Őszintén meséltek örömeikről és kihívásaikról, továbbá olyan kérdésekről is beszélgettek, mint például, hogyan készülnek a jövő évi presbiterválasztásra. A nap zárásaként esti áhitaton lehettek együtt a konferencia résztvevői, amelyen Győri-Daniné Tóth Anett, a balatonszabadi gyülekezet lelkipásztora szolgált. A lelki hétféve vasárnap délelőtti imaközösséggel és úrvacsorás istentisztelettel zárult.

Az úrvacsorás istentisztelet szolgálattevője Hajdú Zoltán Levente, a szőládi gyülekezet lelkipásztora volt.

Arra a kérdésre, hogy mit adott nekik a hétféve, néhány résztvevő így válaszolt:

„Számomra mindig nagy öröm találkozni a más gyülekezetekben szolgáló presbiter testvéreimmel. Hálás vagyok azért, hogy tanulhatok, gazdagodhatok az általuk megélt dolgokból. Ezekből leszűrhetem, hogy mi az, ami nekem szól és mi az, amit akár otthon, a saját gyülekezetemben is tudok hasznosítani. Természetesen az is nagy öröm, ha én is meg tudok osztani valamit olyat a szolgálatunkból, ami hasznos lehet más testvérek számára. Nagyon jó továbbá együtt örvendezni a sikereknek, illetve vigasztalni azokat, akik esetleg elcsüggedtek.”

CSENKI ZSUZSANNA PRESBITER
BP.-BUDAI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG

„A hétféve időt adott a gondolkodásra, a számvetésre. Hallgatva az előadásokat és a presbiterársak beszámolóit lehetőségünk volt annak átgondolására, hogy a mi gyülekezetünk hol tart a lelkiség témájában és más vonatkozásokban is. Kicsit kiszakadva a napi szolgálatból volt időnk gondolkodni azon, hogy merre tovább és hogy milyen javaslatokat vigyünk a presbiter testvérek felé az otthoni gyülekezetben. Mindenképpen egy értékes csomaggal gazdagodtunk és remélem, hogy a következő alkalommal ismét csatlakozhatunk.”

SZABÓ DÁVID PRESBITER
SZÉKESFEHÉRVÁR BUDAI ÚTI
REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG

„Nagyon jó volt az, hogy nem egyedül jöttem, mert így a hétféve sokkal többet adott számomra. Azért, mert volt lehetőségünk átbeszélni olyan dolgokat, amelyek a saját gyülekezetünkkel kapcsolatosak. Volt lehetőségünk nézni azt, hogy hol tartunk és hová szeretnénk eljutni az apró dolgokban, illetve a presbitérium feladatainak nagy egészét tekintve is. A jövővel, a jövőbeli presbiterválasztással kapcsolatban is szeretnénk letisztázni, hogy mik a feladataink és kötelességeink, továbbá melyek azok a szolgálati területek, amiket le kell fedni. A lelkiség vonatkozásában pedig, mint presbiternek, erősíteniünk kell az imaéletünket és a lelki vezetőként való részvételünket is.”

BARABÁS PÉTER PRESBITER
SZÉKESFEHÉRVÁR BUDAI ÚTI
REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG

„A Szövetség munkatársaként nagy örömmel töltött el, hogy láthattam, ahogy a konferencián egy közösségben lehetek, gondolkodhattak és imádkozhattak az idősek és az ifjak. A résztvevők között, közel fel-fele arányban képviselte magát a két generáció. Hálás vagyok, hogy őszinte, szeretetteljes és közvetlen testvéri találkozások jöhettek létre. Volt nevetés, sírás, testvéri ölelés. Öröm volt a találkozás azokkal, akikkel már régen találkoztunk és azokkal is, akikkel bár már több levélváltás történt, de most láthattuk egymást először. Jó volt elidőzni azokban az elem tárult képekben, ahogyan kívülről láthattam testvéreimet. Isten adja meg gyülekezeteinknek, hogy megélhessük azt az áldást, amit a generációk közös szolgálata adhat nekünk! Ehhez kérjük, hogy Isten adjon szeretetet, türelmet, elfogadást, alázatot és kitartást!”

SZABÓ TÜNDE ÜGYVITELI MUNKATÁRS
MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS
PRESBITERI SZÖVETSÉG

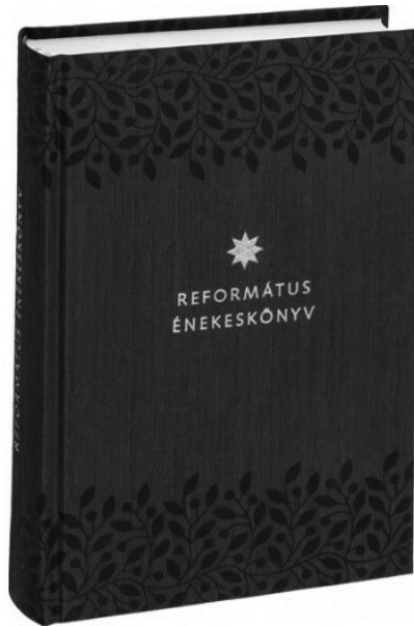
DR. PAPP ANETTE, TEOLÓGIAI TANÁR

Karácsonyi énekeink üzenete

Annak ellenére, hogy a modern ember életében az éneklés szeretete, művelése háttérbe szorul, s még a keresztyén közösségekben is lassan meggyengül a közös éneklés: a karácsony, a karácsonyi ünnepkör mintha kivételt képezne. Karácsony ünnepére még manapság is a szokásosnál több énekléssel, énekes alkalommal készülünk. Megszólalnak a jól ismert karácsonyi énekek az istentiszteleteken, az otthoni, családi ünnepelésben, s egyre több közösség eleveníti fel a köszöntés, a kántálás hagyományát: az ünnep előestéjén (vagy az ünnepi időszakban) csoportosan házról házra járva az ünnep gondolatkörét felidéző énekekkel viszik az örömhírt: megszületett a Megváltó!

Az új, lassan egy éve bevezetett énekeskönyvünk huszonhárom karácsonyi éneke változatosan reprezentálja énekköltészetünk páratlan gazdagságát, s kínál olyan anyagot, amelyből a karácsonyi éneklés: az istentisztelet, a családi áhítat, és akár a köszöntés énekeit is kiválaszthatjuk. Az Ige testet öltésének méltó megünnepléséhez szinte valamennyi évszázadból kapunk éneket: a dicséreték között találunk középkori eredetűt éppúgy, mint a 19. századból valót, s a jólismert énekeink sora új, értékes anyaggal egészült ki. Ha átlapozzuk a dicséreteket, akkor azok között találunk olyan klasszikus reformátori énekeket, amelyeknek dogmatikus, világos tartalma hitvallás és igei tanítás is egyszerre. Ezek a dicséreték olyan, az üdvösségszerző Isten örök tervének a mélységét és magasságát tömören összegző énekek, melyekben az inkarnációnak a megváltással való szoros kapcsolatát, s az üdvörtörténeti összefüggések biblikus alapon nyugvó kibontását kapjuk. A dicséreték többségében hallunk a beteljesedett próféciáról: „Eljött már, akit a szent

atyák vártak, / A szent királyok, akit óhajtottak, / Kiről jövendőt próféták mondtak, / Nyilván szólottak...” (RÉ21 401). S elhangzik az ígélet is: „Atya Isten ő szent Fiát nem azért küldé, / E világot, hogy megítélje / És elveszítse, / De megtartsa, szabadítsa és idvezítse.” (RÉ21 409). A karácsonyi történet elbeszélésének (Lk 2,9–13) verses parafrázisát szintén több énekünk adja: „Az Istennek

szent angyala, / Mennyekből, hogy alászálla, / És a pásztorokhoz juta, / Nékiek eképpen szóla...” (RÉ21 406). Az üdvözítés, a váltság megtörténetét is több ének megvallja: „Elhagyá gazdagságát, / Véghetetlen országát, / Hogy érettünk adja önmagát...” (RÉ21 403).

Az elsősoron dogmatikus-biblikus, tanító énekek mellett Szőnyi Benjámín dicsérete (RÉ21 407) már egy másik csoportba vezet minket. Az ének szinte minden sorában

benne van a feloldott biblicitás, mégis az objektív, tanító szöveg helyett egy, az előzőeknél sokkal személyesebb hangú költeményt kapunk: „E kedves vendéget már mint fogadjam? Dávid fiának immár mimet adjam?...” Több dicséretünkben megtaláljuk ezt a személyes, bensőséges hangot: ezek az énekek a hódolat, a hála, a mennyei dicsőségre való boldog rácsodálkozás, az Isten Fiából ránk áradó öröm megszólaltatói: „Áldott óra, boldog óra, / Nagy hitünknek meghozója, / Ajkunk zengő hálaszóra / Nyílik, édes Jézusunk...” (RÉ21 417). Ennek a személyes, bensőséges énekcsoportnak az egyik legértékesebb darabja Paul Gerhart másik dicsérete (RÉ21 412), ahol a karácsonyi örömmüzenetet olyan bensőséges, lírai imádsággá formálja, amelyben a karácsonyi ember halála már szinte túlcsoportuló örömmel szólal meg: „Csak nézlek boldog szívvel és nem győzlek nézni téged, / Szóm és erőm mind oly kevés, hogy elmondhassa néked: / Bár felfoghatna tégedet / Az emberszív és ismeret, / Hogy megfejthesse titkod!...”

A karácsony üzenete: dicsőség az Istennek, aki érettünk adja önmagát. Ezt hirdetik reformátori énekeink világos megfogalmazással és tiszta, igei tanítással. És békesség az embernek, aki leborul az isteni Gyermeke, a „megígért mag” előtt, s a karácsonyi éjszakában megszólaló angyali karhoz csatlakozva a mindenség énekének emberi visszhangját adja. Erre buzdítanak bennünket bensőséges, személyes hangú dicséreteink. Karácsony estéjén és az egész karácsonyi időben éljünk annak lehetőségével, hogy énekelhessük imádkozhatjuk énekeinket, forgassuk szívünkben azok igazságait, s hirdessük az örömhírt: az Ige testté lett!

*

Jöjjetek Krisztust dicsérni,
Bízó szívvel hozzá térni,
Énekekkel zengve kérni,
Krisztus népe, jöjjetek.
Küldte Őt az Úr kegyelme,
Öröklétre, győzelemre,
Hogy szívünket felemelje,
Boldogságos ég felé.

(RÉ21 417,1;3)

„MINDEN
LÉLEK
DICSÉRJE
AZ URAT!
DICSÉRJÉTEK
AZ URAT!”

(ZSOLT 150,6)

DR. HUSZÁR PÁL, KORÁBBI FŐGONDNOK, A ZSINAT KORÁBBI PRESBITERI ELNÖKE

„Öröm és keresztyén identitás” – II. rész

Ézsaiás próféta könyvében ezt találjuk: „... így szól az Úr, a te teremtőd...: *Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy*” (Ézs 43,1). Teremtő és Megtartó Istenünknek ez a csodálatos ígérete kétségkívül okot ad a bizakodásra, sőt az örvendezésre is. Teljes biztonságot sugall ez a prófétai mondat, amit feltétlen örömmel fogadhatunk, hiszen ebben rejlik megváltás tudatunk alapja. Megerősítheti megváltás tudatunkat és megalapozott örömmre ad okot Ézsaiás próféta egy másik csodálatos mondata: „*Ne félj, mert én veled vagyok, ne csüggedj, mert én vagyok Istened! Megerősítelek, meg is segítelek, sőt győzelmes jobbjommal támogatlak*” (Ézs 41,10). Ebben már Teremtő és Megtartó Istenünk velünk léte mellett az Ő segítségére, támogatására is szilárd ígéretet kapunk. Ennek kapcsán is alapos okunk van az örvendezésre. A Példabeszédek könyvében ezt a biztatást találjuk: „*A vídám szív a legjobb orvosság...*” (Péld 17,22). Kétségtelen, hogy az örülni tudó ember tartalmasabb, értelmesebb, gazdagabb életre képes. Erre az Ószövetség emberének éppúgy szüksége volt, miként nekünk, Krisztus Urunk mai híveinek, a jelenkori tanítványoknak, azaz az Újszövetség népének.

Jézus Krisztus a Mennyei Atya oltalmát kéri az övéire a János evangéliumában olvasható főpapi imájában: „*Nem azt kérem,*

hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól” (Jn 17,15). Ismét egy bibliai Ige, amely biztonság tudatunkra, örvendezésünkre ad alapot. Ugyancsak János evangéliumában olvashatjuk boldog bizonyossággal: „*Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen*” (Jn 3,16). Többben is úgy gondolják, magam is úgy vélem, hogy ha egyetlen mondatban kellene összefoglalni a teljes Szentírás tartalmát, úgy az imént idézett bibliai igetökéletesen alkalmas lenne erre a feladatra. Jelen szempontunkból viszont az sem lehet vitás, hogy nekünk, Krisztusban hívőknek szilárd alapot jelent az Úrban való örvendezésre. A keresztyén életet alapvetően a bizonyosság jellemzi. A keresztyén élet nem bizonytalanságban telik, hanem az Isten szeretetében, ezért természetes a gyermeki bizodalom. Erről a teljes bizalomról beszél Pál apostol, amikor magára gondol, és így szól: „*Én tehát úgy futok, mint aki előtt nem bizonytalan a cél...*” (1Kor 9,26). Hatalmas erő a hitbéli bizonyosság. Ebben is ismét megtalálhatjuk a lélek szerinti örvendezésre való okot. Nem nehéz belátnunk, hogy nekünk, a Krisztusban hívőknek is szükségünk van az örvendezés lehetőségére, a szívbeli örömmre, mely teljesebbé, boldogabbá teheti életünket. Jelen írásomban mindössze né-

hány igehelyre hivatkoztam természetesen a teljesség igénye nélkül. Kétségtelen, hogy még sok-sok hasonló igehelyet találhattam volna, de úgy vélem ennyi is bőven elég eligazodásunkhoz. Elegendő ahhoz, hogy belássuk, jogunk, sőt okunk is van az Úrban való örvendezésre.

Nem véletlenül, pláne nem alaptalanul biztat hát bennünket Pál apostol csodálatos mondatában, az Úrban való mindenkori örvendezésre. Ez az ige nem feltétlenül azt jelenti, hogy a keresztyén embernek mindig öröme van. Hiszen mindennapi életünk tapasztalatai nem erről vallanak. Akár meglepő is lehet számunkra: Jézus sírt Jeruzsálem felett és Lázár sírjánál is. A legelsőként idézett ígének az értelme ez: az öröm oly sok esetben a bánat legyőzése. Azaz az öröm győzelem! Örülni sokszor nehéz, de mégsem lehetetlen. *Örüljetek az Úrban!* – írja az apostol. Igen. Mert erre az örömmre magamtól képtelen vagyok, de az Úrban képessé lehetek. Az igazi örömmel az Úrban és az Úrral van alapja. Amennyiben Vele együtt élünk életünk minden napján, akkor a svéd közmondás igazát biztosan megtapasztaljuk: „*Az öröm, amin osztozunk, kétszeres öröm. A bánat, amin osztozunk, fél bánat csupán.*” Merjünk tehát örülni mindenkor az Úristen megtartó kegyelmének és áldó szeretetének!

DR. HARDY F. GÁBOR

SZÉP REND, AZ EGYHÁZI BÍRÁSKODÁSRÓL

„Ha ember vétkezik ember ellen, akkor Isten a döntőbíró, de ha az Úr ellen vétkezik valaki, ki merne ott döntőbíró lenni?” (1Sám 2,25)

Az egyházkormányzás szép rendjéhez még egy törvény tartozik, ez pedig a bírászkodás. Amennyiben a kormányzás szép rendjében csorba esik, ott végső soron az egyház bírói hatalma kell, hogy a dolgokat a helyére tegye. De csak végső soron, mert előbb egymás között kell tisztázni a félresikerültnek látszó dolgokat, majd nagyobb plénum előtt, azután a presbitérium, s csak végső soron a bíróság előtt. Embernek ember elleni vétké során is a döntőbíró Isten, így olvashattuk fentebb. Mit keres akkor itt a bíróság?

Isten kegyelméből és az Ő szolgálatára előbb egyházmegyei, később pedig két választási cikluson keresztül egyházkerületi bíró voltam. Így első kézből és nem hallomásból tudom mondani, hogy mi bírák, minden bírósági tárgyalást megelőzően elcsendesedünk és imádkozunk. Alázattal kérjük Megváltó Urunkat, hogy adjon nekünk bölcsességet és hogy meglássuk az igazságot. Adjon belátást, hogy irgalmasok lehessünk, ahogyan Atyánk is irgalmas hozzánk. Ezt követően hívjuk be a feleket a tárgyalóba. Csak az szolgálhat egyházi bíróként, aki tudja, hogy a Teremtőt szolgálja. Csak a szép rendben megalkotott törvényekre és a lelkiismeretünkre hagyatkozhatunk, folyamatosan figyelve az Ő akaratára. Ha pedig büntetést kell kiszabnunk, akkor keressük a lehető legkisebb, de mégis az elkövetett vétséggel arányban álló büntetést. Döntésünkben az igazságosság mellett mindig az irgalmasságra is törekednünk kell.

E kicsit hosszúra sikerült bevezető után nézzük most a tételes jogot, a bírászkodásról szóló törvényünket.

Az egyház bírói hatalma fegyelmi, tanfegyelmi és igazgatási ügyekre terjed ki. Ez a tárgyi hatály. A személyi hatály pedig az egyház szolgálatában álló, lelkészi képesítésű és jellegű egyházi személyek, egyházi szolgálatban nem álló, de az egyház nyilvántartásában szereplő lelkészek, továbbá az egyház megválasztott nem lelkészi tisztségviselőinek fegyelmi és igazgatási ügyeire terjed ki.

Az egyházi bírászkodásban Egyházmegyei, Egyházkerületi és Zsinati Bíróság működik. A törvény határozza meg, hogy mely ügyek kerülhetnek el egészen a Zsinati Bírósáig.

Az Egyházmegyei Bíróság elnöksége az esperes és a főgondnok, ők azonban bíróként a döntéshozatalban nem vehetnek részt. A megye bírái (négy lelkészi és négy nem lelkészi) a megye teljes jogú egyháztagsági köréből választja az alakuló közgyűlés. A három tagból álló bírói tanácsban legalább egy személy lelkészi és legalább egy személy jogi végzettségű. Az eljáró tanács elnökét a tagok maguk közül választják. Az egy-egy konkrét ügyben eljáró tanács tagjait a bíróság elnöksége jelöli ki. Az Egyházmegyei Bíróság első fokon határoz – a bíróság elnöksége tagjainak ügyeit kivéve – a megye egyházi tisztségviselőinek, a nyilvántartásba vett lelkészi képesítésű és jellegű személyek fegyelmi és igazgatási, valamint az egyházközség tisztségviselői fegyelmi és igazgatási ügyeiben. Másodfokon pedig az egyháztagok fegyelmi, illetve igazgatási ügyében hozott presbitériumi határozat ellen beadott fellebbezést bírálja el.

Az Egyházkerületi Bíróság elnöksége a püspök és a főgondnok. A kerületi közgyűlés legalább négy lelkészi, és négy nem lelkészi bírót választ a kerület teljes jogú egyháztagjai közül. Első fokon eljárva három, másodfokon eljárva öt tagú tanácsban dönt, mely tanácsokban legalább egy lelkésznek és egy jogi végzettségű személynek kell lennie. A tanács elnökét a tanácsba jelölt bírák maguk választják meg. Az Egyházkerületi Bíróság elsőfokon jár el – a püspök és a főgondnok kivételével – minden kerületi tisztségviselő, az esperes és a megyei főgondnok fegyelmi és igazgatási ügyeiben, valamint a kerületi intézmények igazgatási ügyeiben, másodfokon pedig az Egyházmegyei Bíróság határozatai elleni fellebbezés esetén.

A Zsinat lelkészi és presbitéri elnöke a Zsinati Bíróság elnöksége. A tíz lelkészi és tíz nem lelkészi zsinati bírót a négy egyházkerületből arányosan választja a Zsinat. A kiemelkedő elméleti felkészültségen és gyakorlati tapasztalaton túl itt is további feltétel a legalább öt éves teljes jogú egyháztagság. Az eljáró bírói tanács első és másodfokú tárgyalás esetén is öt tagú, akik közül legalább kettő lelkész, kettő pedig jogi végzettségű. Első fokon jár el a Zsinati Bíróság a püspök és a főgondnok, a Zsinat által választott tisztségviselők, a teológiai tanárok fegyelmi és igazgatási ügyeiben, az egyházkerületek, országos intézmények igazgatási ügyeiben, a Zsinati Tanács nyugdíj ügyekkel kapcsolatban beadott panasz elbírálásában. Másodfokon határoz az Egyházkerületi Bíróság határozata ellen beadott jogorvoslati ügyekben. Harmadfokon határoz a hivatalvesztést vagy lelkészi tevékenység gyakorlásától való eltiltást kimondó másodfokú határozatok elleni fellebbezés esetén. A Zsinati Bíróság teljes ülésén a Zsinat lelkészi és presbitéri elnöke is részt vesz. A teljes ülés azonban nem egy konkrét fegyelmi vagy igazgatási ügyben dönt, hanem az egységes jogértelmezés biztosítása céljából úgynevezett jogegységi határozatot hoz. A Zsinati Bíróság eljár még a valamennyi jogorvoslati fórumot kimerített, jogerős bírósági döntés ellen beadott, úgynevezett felülvizsgálati ügyekben.

„Azonban minden illendően és rendben történjék!” (1Kor 14,40)

„DE AZ ÚR ÖRÖKKÉ
TRÓNJÁN ÜL, FÖLÁLLÍTOTTA
BÍRÓI SZÉKÉT. IGAZSÁGOSAN
BÍRÁSKODIK A VILÁG FÖLÖTT,
RÉSZREHAJLÁS NÉLKÜL ÍTÉLI
A NEMZETEKET.”

(ZSOLT 9,8-9)

Nyitottan Isten felé

Betekintés Hajdú Zoltán Levente és a szőládi református gyülekezet szolgálatába

Hajdú Zoltán Levente református lelkipásztor 1970-ben született Budapesten. Lelkészcsaládban nőtt fel négy testvérével együtt. Különlegesnek mondható, hogy minden ágról minden felmenője hívő és hitvalló református. Ily módon mindig is

természetes volt számára az egyházhoz, közösséghez, gyülekezethez való tartozás. A lelkeszi elhívás azonban sokáig nem állt hozzá közel. Az csak egészen lassan, egy érettségi utáni, Észak-Írországban eltöltött időszakot követően kezdett kibontakozni. A kibontakozási folyamat gyönyörűen végbe ment, így első teológiai évét követően meggyőződéssel tudta kimondani: otthon érzi magát hivatásában. Az első teológiai évét követően nem csak hivatástudatában erősödött meg, hanem abban a csodálatos ajándékban is része lehetett, hogy egymásra találtak és házasságot kötöttek feleségével.

A teológiai tanulmányai során elkezdett körvonalazódni benne az a felismerés, miszerint a gyülekezeti közösségeink jelentős része vidéken él, viszont nincs egy pontos koncepciónk a vidéki, tradicionális háttérű gyülekezetek gyülekezetépítési munkájára. Az akkori tanulmányai során megismert gyülekezetépítési modellek szinte mindegyike nagyvárosi, valamint agglomerációs környezetre volt inkább mintá. Hogyan lehet tehát eredményes szolgálatot és gyülekezetépítést végezni vidéki gyülekezeteinkben? Ez a kérdés foglalkoztatta. Úgy érezte, hogy a sokrétű lelkeszi szolgálat végzésén belül az erre a kérdésre adható válasz megtalálására is elhívást kapott. A teológiai tanulmányok befejezését követően Isten így egy apró, körülbelül 600 fős, Balatonhoz közeli faluba, Szőládra vezette, ahol 1998-ban kezdte el szolgálatát.

Azóta majdnem 25 év telt el, s ez alatt az idő alatt a szőládi gyülekezet Isten kegyelméből hatalmas lelki és létszámbeli növekedésen ment keresztül. Szőládon hívő és hitvalló lelki közösség formálódott. Olyan közösség, amelyhez jó tartozni, amelyben a tagok odafigyelnek egymásra. Amelyben a gyülekezet közösségformálásának fontos kulcsfogalmi a családiasság, közvetlenség, odafigyelés, elfogadás; mindaz, ami meghittséget ad egy közösségnek. Mára a gyülekezeti istentiszteleteken és a hétközi gyülekezeti alkalmakon rendszeresen részt vevők száma a kezdeti létszámnak sokszorosára nőtt. Mindez egy olyan településen, amelynek lélekszáma nem egészen 600 fő, és a lakosság jóval kisebb része, az itt élők egyharmada református. Bár az is igaz – teszi hozzá a lelkipásztor –, hogy nem csak Szőládról, hanem a környező településekről is érkeznek testvérek a gyülekezeti alkalmakra. Az istentiszteletek és nagyobb gyülekezeti események mellett rétegalkalmak széles körével találkozhatnak a gyülekezetben látogatók. A gyülekezet, amely gazdaságilag nézve egykor nehéz körülmények között élt, mára nemcsak, hogy stabil helyzetbe került, de olyan intézményekkel és lehetőségekkel bővült (Magvető Református Óvoda, saját gyümölcsös-kert és gyümölcsfeldolgozó kisüzem, közérdekű munkára ítétekkel történő foglalkozás, stb.) amelyekben és amelyek által ma is aktív és áldásos szolgálatot végeznek a társadalom felé. Nyolcadik éve két lelkipásztor szolgál a gyülekezetben, mert szükség van a két szolgálattevőre a sokrétű gyülekezeti működésben. Szeretnék megmutatni ezen tevékenységek által is,

hogy a keresztyén ember küldetésének fontos része a világ felé végzett szolgálat. Egyrészt mert benne él, másrészt mert ezzel is rámutathat Isten dicsőségére.

Honnan indult a szőládi gyülekezet nem egészen 25 évvel ezelőtt? 1998-ban, hétről hétre

valamivel több, mint tíz idős testvér járt az akkor nehéz körülmények között lévő szőládi gyülekezet istentiszteleteire. Talán meg lehet említeni, hogy nem voltak túlzottan optimisták a gyülekezet jövőjét illetően. Ez azonban, ahogyan Hajdú Zoltán Levente fogalmaz, az az emberi látás, amely a fizikai valóságra vonatkozik. A lelkipásztor felhívja a figyelmet arra, hogy van egy olyan látás, egy olyan faktor is, amellyel ma is bátran kalkulálhatunk. Hívő emberként bízhatunk abban, hogy Istennek van egy jó terve az egyéni és közösségi életünkre, sőt az egész világra nézve. Ezzel kapcsolatban megerősít bennünket a jól ismert bibliai íge: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy engesztülött Fiát adta, hogy aki hisz öbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16). Ha elhisszük, komolyan vesszük és „használatba vesszük” az Isten által elkészített jó tervet, ha engedjük azt működésbe lépni magunkban és magunk körül, akkor az isteni jó terv kibontakozik és gazdag áldások megtapasztalóivá válhatunk. A kérdés az, hogy el tudjuk-e ezt hinni. Nyitottak vagyunk-e Isten felé és egymás felé? Nyitottá tudunk válni és nyitottak tudunk maradni Isten csodáira és az Ő vezetésére? Engedjük kibontakozni Isten tervét életünkben és közösségeink életében? Engedjük, hogy Isten az Ő terveinek kibontakozásába „munkatársként” bennünket is bevonjon? Mert enélkül a nyitottság nélkül nem tudunk növekedni sem egyénileg, sem pedig közösségekben.

Arra a két kérdésre, hogy hogyan lehet folyamatosan nyitottnak maradni, valamint miben nyilvánul meg ez a folyamatos nyitottság, a szőládi lelkipásztor az alábbi igével válaszolt: „Bizony mondom nektek, ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába” (Mt 18,3). Az a fajta gyermeki magától értetődőség tükröződik ebből a jézusi mondatból, amely szerint az ember természetesnek veszi, hogy a világ Isten kezében van és csak Vele tud jó irányba mozdulni. Ebben az együtt

mozdulásban pedig az ember cselekvőként akar részt venni. A nyitottság ilyen formában azt jelenti, hogy nem akarunk a magunk logikájával Isten akarata felé nőni, hanem az ő akaratának megvalósulását, kibontakozását szeretnénk látni az életünkben.

A lelki növekedés egyéni és közösségi értelemben is egy folyamat része, egy folyamat eredménye lehet. Milyen folyamat ment végbe a szőládi gyülekezetben az elmúlt két és fél évtizedben? Milyen növekedési folyamatot, utat járhat be egy közösség? A kérdésekre vonatkozóan Hajdú Zoltán Levente az alábbi gondolatokat osztotta meg: A folyamat még most is tart, nincs egy perfekt megérkezetségi állapot. A szőládi gyülekezet 1998-ban egy nagyon tradicionális és sok tekintetben nagyon reményvesztett helyzetből indult (korábbi évtizedek alatt történt demográfiai változások, létszámcsökkenés). Elsőként az embereknek azt kellett elfogadniuk, hogy itt még tud és fog történni valami. Ezt követően pedig közösen meg kellett találniuk az elmozdulás irányát. Időről időre érdemes elgondolkoznunk, hogy hol tart a gyülekezetünk és vajon abban a helyzetben hol van az, amit ránk bízott Isten.

Kedzetben tehát a gyülekezeti gondolkodás egy nagyon hagyományos közegekből indult ki. Sokan azt gondolták, hogy a jó gyülekezet az, ami 50 évvel ezelőtt jól működött. Éppen ezért olyan dolgokat akartak csinálni, mint 50 vagy éppen 100 évvel ezelőtt. Ezek nem működtek, de egy nagyon fontos gyülekezetépítési szempontra ráirányították a figyelmet. Arra, hogy kifejezetten fontos az új lehetőségek, új utak felfedezése, de csak megfelelő fokozatossággal érdemes őket beépíteni. Nem lenne működőképes, ha minden régít egyből valami teljesen újra cserélnénk. Az a fajta gyülekezetépítési modell, amelyet az emblemikus szakkönyvek, vagy a nagyvárosi plántált gyülekezetek modellje szerint alkalmaznánk vidéken sok esetben az öngyilkossággal lenne egyenértékű. A szőládi lelkipásztor tapasztalatai szerint a tradicionális gyülekezetből kibontakozó gyülekezeti működésnek három fázisa van:

1. A tradicionális működés, melynek megvannak a hagyományos keretei. Az ezekben a keretekben való megfelelés eredményezi azt a meggyőződést, hogy jó egyháztag vagyok. Fontos kimondani, hogy számos szép hagyományunk van, amit érdemes megőrizni, illetve tovább örökíteni. Azonban látnunk kell, hogy a tradíció önmagában egy neutrális kifejezés, amely helyzethez illően pozitív és negatív előjelű is lehet. Vannak gyönyörű hagyományaink, ugyanakkor akadhatnak borzasztóan káros tradícióink is. Az első fázis jellemzője tehát a tradícióknak a formákban való léte és az a gondolat, hogy az egyház marandóságát úgy tudjuk biztosítani, ha minden hagyományt megőrizve működünk.

2. Az úgynevezett „mozgalmi gyülekezeti” fázis azt jelenti, hogy a tradicionális keretből kinő egy közösségi működés. Megmozdul, megpezdül a gyülekezet élete. Ez kifejeződik nagyobb aktivitásban, létszámnövekedésben, új közösségi alkalmak elindulásában stb. Ennek az lehet a veszélye, hogy valami mozgalmivá és pezsgővé válásától még egyáltalán nem biztos, hogy lelkivé is lesz.

3. A harmadik fázis a lelki fázis. Izgalmas látni, hogy az igazi minőségi változás nem a statikus tradicionális és a pezsgő mozgalmi, hanem a mozgalmi és a lelki fázis között van. Az újember felségterülete a lelki gyülekezeti működés. Hogyan is írható le ez a lelki gyülekezeti működés? Valahogy úgy, hogy a hívő gyülekezeti tagban az a felismerés tudatosul, hogy milyen mérhetetlenül kegyelmes velem az Isten, mert elfogadott és ebből a kegyelemből következik az, hogy elfogadom a testvéremet. Elfogadom akkor is, ha például más a politikai meggyőződése, mint az enyém, ha más az iskolai végzettsége, mint az enyém stb. Mivel nem ezek kötnek össze bennünket. Nem szimpátia alapon válunk közösséggé, hanem Isten Lelke köt össze bennünket. Ha ez egy tudatosan kimondott és megélt valóság, akkor olyan különböző emberek fognak egy közösségben jól együtt működni, akikről emberileg nézve logikusan ezt nem is feltételeznénk. Ez is bizonyítja, hogy Istennél és Istenben minden lehetséges. A szőládi gyülekezet presbitereinek kegyességi gyakorlata elég változatos, de szó sincs arról, hogy ezek a testvérek ettől egymásnak feszülnek. Azt vallják, ha Krisztusra együtt, testvéri szeretetben tudnak tekinteni, akkor ezek az erővonalak egymás mellé rendeződnek és összeadódva tudják építeni a gyülekezetet.

A fent bemutatott fázisok bár leírhatóak egy modell különböző területeiként, de fontos látnunk, hogy ezek a folyamatok egyidejűleg is jelen lehetnek gyülekezeteink különböző részeiben. Hogy a növekedési folyamatok mennyi időt vesznek igénybe, azt legjobban az Úr tudja. A megfelelő időzítést nyugodtan rá bízhatjuk. A mi lehetőségünk és felelősségünk, hogy lelkészi, presbiteri vagy egyéb módon szolgáló gyülekezeti tagokként benne legyünk ebben az Istentől kapott növekedési folyamatban. Egyéni és közösségi szinten egyaránt.

Hajdú Zoltán Levente egyházunk vezetésétől felkérést kapott a Magyarországi Református Egyház Missziói Szolgálatának vezetésére, amely szolgálatot – szőládi gyülekezeti lelkipásztori szolgálata mellett – 2022. januárjától lát el. Az országos megbízatásban is az a célkitűzése, hogy a helyi gyülekezetek azt tapasztalhassák és élhessék meg az országos egyház működése révén, hogy egy, bár nagy, de élő és egymásra figyelő, együttműködő közösség részesei. Egy olyan egyháztest tagjai, amelyben kicsire és nagyra, erősre és gyengébbre egyaránt szükség van, mert ebben a sokszínű egymásra utaltságunkban fogjuk tudni megélni a csodát, hogy mi így együtt vagyunk Krisztus teste a világban.

Káposztás Gábor

Képek forrása: www.refszolad.hu

„Ti vagytok a világ világossága.
Nem rejthető el a hegyen
épült város. Lámpást sem azért
gyújtanak, hogy a véka alá tegyék,
hanem a lámpatartóra, hogy
világítson mindenkinek a házban.
Úgy ragyogjon a ti világosságotok
az emberek előtt, hogy lássák
jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék
a ti mennyei Atyátokat.”

(Mt 5,14-16)

ILLÉS ANNA, A REFISZ ELNÖKE

BEMUTATKOZIK a Református Fiatalok Szövetsége

„Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki titeket, és arra rendelvelek, hogy elmenjeteek és gyümölcsöt teremjeteek...” (Jn 15,16a)

A Református Fiatalok Szövetsége ennek az ígének fényében, már több mint 30 éve, 1989 óta vállal részt Isten országának építésében és végez ifjúsági missziót a Magyarországi Református Egyház gyülekezeteit szolgálva. Sok idő eltelt az indulásunk óta, de céljaink máig ugyanazok maradtak: segíteni a fiatalok hitre jutását, az Úr Jézus megismerését; a Hozzá megtért fiatalokat támogatni abban, hogy aktív, felelős tagjaivá váljanak saját gyülekezeteiknek és fejlődjenek a szolgálat által; a Biblia üzenete alapján, tanítások által számukra utat mutatni a keresztyén mindennapok útvesztőiben; ezeket és minden mást is Isten dicsőségére tenni.

A REFISZ ezen belül még sok mást is jelenthet. Számunkra közösség, beszélgetések, zene, felszabadultság, reménység, vidámság, őszinteség, mélység, szeretet, elköteleződés, offline boldogság, online tudatosság, befogadás, békesség, öröm, útkeresés. Szervezetünk évente számos programot és alkamat

eltöltött hétvégét jelent, és kb. 200 fiatal szólít meg. Ezt általában februárban szoktuk megrendezni. Felépítésében nagyon hasonló, mint a fentebb említett nyári táborunk, csak rövidebb időre tervezve.

Mindezek mellett pedig gyülekezeteink között is vállalunk szolgálatot, ami egy ifjúsági missziós nap formájában valósul meg. Ennek célja, hogy segítsük a helyi gyülekezetek ifjúsági körének fellendítését, és a környező települések fiataljainak találkozási lehetőséget biztosítsunk egymással és a mindenható Istennel. Nem titkolt célunk az is, hogy egy adott helyszín a későbbiekben annak a régióknak Refisz központja lehessen, ahol rendszeres regionális találkozók, missziós napokat tudunk szervezni. Azt tapasztaljuk, hogy az alkalmainkon részt vevő fiatalok, beszélgetni jönnek el a programjainkra. Igyekszünk személyesen figyelni rájuk, ha valakit lelki mélységben látunk, akkor odalépünk, megszólítunk, de úgy látjuk, hogy ők is keresik az alkamat, amikor lelkigondozókkal, vezetőikkel oszthatják meg kételyeiket, félelmüket, nehézségüket, az életükkel, hitükkel kapcsolatban. Az adventi időszakban nincse-

nek nagy alkalmaink, ilyenkor mindenki a saját gyülekezetében vállal szolgálatot, erőforrásaink főképp arra korlátozódnak. Ebben az időszakban szeretnénk kifejezni szolgálóinknak a hálánkat és megbecsülésünket, azért a munkáért, amit egész évben végeztek a REFISZ-ben. Ilyenkor egy apró ajándékkal és kis szeretetvendégséggel kedveskedünk nekik, amit azért is tartunk fontosnak, mert „méltó a munkás a maga bérére” (1Tim 5,18b).

Mindezen szervezések, tervezések mögött egy 15 fős elnökségi csapat áll, akinek tagjai az elnök, lelkész, és az elnökségi tagok, illetve van két fizetett munkatársunk is. Ők többnyire az adminisztrációs feladatokat végzik. Havonta tartunk vezetőségi megbeszéléseket, ami formáját tekintve nagymértékben hasonlít egy presbiteri ülésre. Célként szoktuk emlegetni, hogy minden feladatunkat Isten dicsőségére igyekszünk tenni, mégis inkább iránymutatás, ami az egész munkánkat áthatja, és ennek következményeként tapasztalhatjuk Isten áldását a szervezetünk munkáján.

rendez, amelyek lehetőséget adnak felső tagozatos gyerekektől egyetemista fiatalokig minden korosztálynak, hogy Jézus Krisztus neve alatt összegyűljenek és meghallják az evangélium üzenetét. Legnagyobb alkalmunk az évenként augusztus első hetében megrendezett Nagy Nyári Tábor, amelyben egy héten keresztül, kb. 300 fiatal van közösségben egymással és Istennel. A délelőtti programok gerincét a közös dicsőítés, főelőadás és kiscsoportos beszélgetések adják, míg a délutáni szabadidőben strandolásban, sportolásban, fakultatív előadásokban találhatják meg a résztvevők a kedvükre valót. Az este ismét az elcsendesedésről szól, amikor evangélizáció során hallhatják meg Isten csendes hívogató hangját. Vasárnap pedig, egy istentisztelet keretén belül úrvacsorával zárjuk a hetet.

Évközben a másik legtöbb fiatalot elérő programunk a Téli Tali, ami egy közösen

MARGIT ISTVÁN

400 ÉVE SZÜLETETT A PURITÁN LIPPAI SÁMUEL

A 16-17. század a keresztyénség megújulásának korszaka volt mind Európában, mind Magyarországon. Hazánkban 1521-re tehető ennek kezdete, amikor a budai főiskolai tanárok közül néhányan Luther Márton szellemében próbáltak tanítani. Innentől fogva a reformáció eszméi megállíthatatlanul terjedtek a három részre szakadt országban.

A protestáns keresztyénség gyors térhódítása az anyanyelvi kultúra fejlődésével, újfajta vallási élet meggyökerezésével, fellángoló hitvitákkal járt együtt. A hitvitáknak rendkívül fontos szerepük volt a reformáció tanainak terjedésében. Ezek szóban, írásban egyaránt zajlottak, részint a reformátorok és katolikusok, részint a lutheránusok és kálvinisták, valamint a Szentháromság-tagadók (unitáriusok) között. Híres vitázók voltak protestáns berkekben Sztárai Mihály, Dévai Bíró Mátyás, Méliusz Juhász Péter, Dávid Ferenc és Alvinczi Péter, míg a katolikusnál Pécsvaradi Péter, Balásfi Tamás, Pázmány Péter és Sámbar Mátyás. Ez utóbbival vívott később nagy csatát Lippai Sámuel református lelkész és főiskolai tanár is. Vitájuk nyomtatásban is megjelent, ám sajnos nem maradt fenn belőlük egyetlen példány sem.

Lippai Sámuelről kevés adat maradt fenn, írásainak hagyatéka is töredékes. Annyit tudunk felőle, hogy négyszáz esztendővel ezelőtt, 1622-ben született Erdélyben (a hagyomány szerint Szamoslippón). Hazai tanulmányainak végeztével külföldre ment, 1647-ben Utrechtben, majd még ugyanebben az évben Franekerben tanult, 1648 végén pedig Leidenbe iratkozott át. 1650-ben tért vissza hazájába. Erdélyben kapott tanári állást, azonban 1653-ban eltávolították innen. Időközben ugyanis a puritanizmus híve lett, akiket nem mindenütt láttak

szívesen. Olyannyira, hogy a liszcai zsinaton három társával (Medgyesi Pállal, Tolnai Dali Jánossal és Keresztszegi Istvánnal) együtt ki is zárták a „papak fraternitásának kebeléből” és csak Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszony ösztönzésére „vették vissza”.

1654 elején Sárospatakon lett másodpap, majd két év múlva főiskolai tanár. Innen 1656 őszén Nagyváradra ment prédikátornak, és lelkesen hirdette a puritánus eszméket. Ezen a vidéken vívta meg ismert vitáját Sámbar Mátyás jezsuita pappal. Polemizálásukból több irat is született, ám ezeknek nyoma veszett, s csupán utalások maradtak fenn arról, hogy léteztek. A jezsuita páter „Kálvinista felekezet ujságáról” ismeretlen címmel írt művére (1657 körül jelent meg), valamint „Kancsalok okulárjok” c. iratára (1658 körül íródott) reagált.

1659-ben Debrecenben lett tanár, egy év múlva azonban távozott innen. További sorsa ismeretlen. Alakja Győri L. János és Győri Katalin *Menekülők* című történelmi drámájában elevenedik meg, amelyben a szerzők megörökítették küzdelmeit, személyes tragédiáját. Miután távozott Debrecenből, teljesen nyoma veszett. Nem sokkal ezt követően felbukkant ugyan a városban egy Lippai Sámuel nevű iskolamester, ám vélhetően csupán névazonosságról van szó, hisz másik Lippai Sámuel éppen ekkor tájt tért haza hollandiai útjáról.

KNOLNÉ TÜSKI GABRIELLA

Szerepeink

Kislányként nagyon szerettem a betlehemeset. Hetekig készültünk erre a nagy és ünnepélyes előadásra. Először mindig az volt a kérdés, ki melyik szerepet kapja. A legnagyobb megtiszteltetés min nekünk, lányoknak Mária szerepe volt. De úgy tűnt, hogy mindig volt más, aki ügyesebb, okosabb vagy szebb volt. Vagy, akinek az édesanyja kihajtotta, hogy most-bezzeg-az-ő-lánya-van-soron. A szereposztás után következett a tanulás. Nem volt könnyű a szerepet és énekeket megtanulni. Hétvégenként gyakoroltunk együtt és karácsony felé lassan kialakult egy szép karácsonyi játék. Nagy izgalmat és egyben örömet jelentett mindannyiunknak, amikor végre elérkezett karácsony napja. Mindenki ismerte helyét és szövegét, és egy kis szülői segítséggel eljátszottuk a betlehemi történetet. Az adventi készülődésnek mindig természetes része volt ez az újra és újra bemutatott betlehemesjáték.

Manapság, felnőtként más a szerepünk. Van, aki (nagy)szülő és emiatt megtöltődnek advent napjai egy következő nemzedék felkészítésével. Akinek ez nem adatott, talán a gyülekezettel készül karácsony ünnepére.

Lesz kántálás? Vagy lapkészítés, öregek meglátogatása, templomdíszítés vagy szeretetvendégség? Az év utolsó hetei gyorsan megtelnek, és mind saját és sajátos feladatot vállalhatunk a jól ismert készülődés rendjében. Milyen más volt ez akkor régen az Úr Jézus születése körül! Akit megszólított az Úr Isten az angyal által, ismeretlen útra lett állítva. Ha végigolvassuk az akkori eseményeket, akkor csupa meglepődött emberrel találkozunk. Az érintettek nem csak meglepődtek, hanem bátran vagy félelemmel, de követték is Isten útmutatását. Csodálatos dolog ez. Karácsony az új és meglepő változások időszaka. Sőt, a legnagyobb változás pont az első karácsonykor kezdődött, hisz „az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszerűltjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal”

(Jn 1,14). Isten 2022 adventjében és karácsonykor Téged is meglephet. Csendesedj el! Nyisd meg szíved, hisz Ő is megnyitotta saját szívét irántad. Mindennapjaidba engedd be Őt, aki fényével világít a sötétségben. Ezek nem üres, pusztán csak megszokott szavak. Ez Isten bátorítása és reménysége nekünk, fáradt, futó, féltő, bizonytalan gyermekeinek. Közénk jött, köztünk van! Nem kell szerepet játszani, jöhetünk, ahogy vagyunk. Őszintén, életünk szép és sötét oldalával egyaránt. Legyen ez jó és természetes része adventi készülődésünknek!

Áldott várakozást és ünneplést kívánok e jól ismert ének soráival:

Itt állok jászolod felett, ó, Jézusom, szerelmem, / Eljöttem, elhoztam neked, amit kezdeből nyertem; / Vedd elmém, lelkem és szívem, / Hadd adjam neked mindenem, / Hogy kedves légyek neked!

Nem éltem még e föld színén: te értem megszületté; / Még rólad mit sem tudtam én: tulajdonodá tétél; / Még meg sem formált szent kezéd, / Már elváltasz tál engemet, / Hogy társam légy e földön.

Megváltóm, egy kérésedet nem vetheted meg nekem: / Hogy szívem mélyén tégedet hordozhatlak, remélem, / És bölcsőd, szállásod leszek; / Jövel hát, tölts el engemet / Magaddal: nagy örömmel! (RÉ21 412.)

IMÁDKOZVA ÉS DOLGOZVA VÁRNI KRISZTUS VISSZAJÖVETELÉT

Adventi beszélgetés Vad Zsigmond nyugalmazott lelkipásztorral

Isten kegyelméből négy évtizedes aktív és áldásos lelkipásztori szolgálat. Tíz évnyi szolgálat a Balmazújvárosi Református Egyházközség, harminc évnyi szolgálat pedig a Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség vezető lelkészeként. Mindezek mellett pedig a Debreceni Református Egyházmege esperesi szolgálata tizenkét éven át. Vad Zsigmond nyugalmazott lelkipásztor testvérünk életéhez és szolgálatához köthetők a fenti álmások. Nagytiszteletű úrral hitről, hivatásról, Istennel való kapcsolatáról, valamint az adventi, karácsonyi időszak ajándékairól beszélgettünk.

Hogyan kezdődött az Istennel való kapcsolata? Hitben ki volt példakép Ön előtt?

Szüleim, nagyszüleim, akik a nagykőrösi református gyülekezethez tartoztak, rendszeresen éltek az úrvacsorával, és bibliaolvasó hívő emberek voltak. Édesapám presbiterként szolgált. A 1960-as években hittanra is jártam, akkor ez igen „veszélyes” volt. A több, mint harmincezer lakosú városból voltunk vagy hatan, akik református hitoktatásban részesültünk. Visszaemlékszem, amikor egyik osztályfőnöki órán (negyedikés kisdiaák koromban) a kommunista, úttörővezető tanárnéni felállított és a következő szavakkal akart megszégyeníteni az osztálytársaim előtt: „Nem is tudtam, Vad Zsiga, hogy te templomba jársz.” Az óra utáni szünetben egymás után jöttek oda hozzám az osztálytársaim és ahelyett, hogy kiközösítettek volna, együttérzésükről, elfogadó szeretetükről biztosítottak. Már akkor megéreztem valamit abból, hogy a Krisztusba vetett hitnek lehetnek kellemetlenségei, negatív következményei. De ez megerősített. Abban az időben csak titokban lehetett (talán a mai fiatalok nem is tudják elképzelni!) csendesnapokat, csendesheteket tartani, s az egyik ilyen alkalmon megérintett és megragadott az igében Isten kegyelmes szeretete. Hálas vagyok szüleimnek, hogy eljuttattak ilyen alkalmakra, mert ők is tudták és éltek, hogy az ember életében a legnagyobb kincs az élő Istennel való kapcsolat.

Hogyan ismerte fel Istentől kapott elhívását a lelkipásztori szolgálatra?

Debrecenben a Református Kollégium Gimnáziumában, a Refiben (akkor az ország egyetlen református középiskolája volt!) végeztem a középiskolai tanulmányaimat. Bár szerettem a humán tantárgyakat, de a reáltárgyak közelebb álltak hozzám. Építésmérnöknek készültem, s ennek a tervemnek megfelelően tanultam a matematikát, fizikát. Negyedikés gimnazista voltam, amikor félévkor be kellett adni az egyetemre a jelentkezési lapot. Egyik kedves osztálytársammal imádkozva, és vezetést kérve határoztam el szinte egyik pillanatról a másikra, hogy teológiára fogok menni. Bár építész-ként is tudnám az én Uramat szolgálni, de úgy éreztem, hogy ez nem lenne elég. Az egész életemet neki, az Ő szolgálatára kell felajánlanom. „...növekedjete a kegyelemben, és a mi Urunk, üdvözítő Jézus Krisztusunk ismeretében...”

(2Pt 3,18) Az akkori döntésemet sohasem bántam meg, sőt még meg sem kérdőjeleződött bennem. Hiszem, hogy a Szentlélek vezetett, és jól döntöttem. A helyemre kerültem, a helyemen voltam. Hálas vagyok az én Uramnak ezért is, mert velem volt, mellettem volt és erősített a nehéz időkben is.

Négy évtizedes aktív és gazdag lelkipásztori szolgálathoz sok áldás és bizonyára sok meghatározó esemény, emlék is kapcsolódik. Volt olyan meghatározó esemény, fontos emlék, illetve igei vezérgondolat az Ön számára, amely végigkísérte és erősítette szolgálatában?

„Én vagyok az Úr, minden élnek az Istene. Van-e számomra lehetetlen?”

(Jer 32,27). Jeremiás próféta szavai 1990-ben a Debrecen-Nagytemplomi beiktatásomkor és 2020-ban a búcsú istentiszteletemen is elhangzottak. Beiktatásomkor óriási kihívásként és hatalmas feladatként, valójában „lehetetlen küldetés-ként” tekintettem a nagytemplomi szolgálatom elé. Tudatosult bennem, hogy Isten ereje, segítségé nélkül ez nem fog menni. Beiktatásomkor így fogalmaztam: „Az Úrnak a segítségét és erejét kérve és várva kívánok keresztelni, esketni, temetni, lelki-gondozói munkát végezni e gyülekezet közösségében, és az Úr Lelkének a vezetésével szeretnék segíteni, hogy ebben a gyülekezetben minél többen találják meg rendelt helyüket, felismerjék rendelt feladatukat, teljesítsék azt, amit Urunk rájuk bízott, az az Úr, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön. Elsősorban Isten Igéjének szolgálója kívánok lenni, tolmácsa annak az örökérvényű üzenetnek, amelyet Isten a Szentírásban küldött és küld a jelenben is folyamatosan a világ számára.”

A búcsúzásakor, a „kiiktatásomkor” pedig így fogalmaztam: „Magammal nem vagyok megelégedve. Szerettem volna többeket Krisztushoz vezetni. Szerettem volna Lelke erejével többet tenni a gyülekezet építése érdekében. De hálás vagyok azért, mert méltatlanságom ellenére Ő használt engem is országga építésében – 10 évig Balmazújvárosban, a Nagytemplomban az elmúlt 30 évben – a szolgálatom több mint 40 éve alatt, és ennél nagyobb bizalom és kiváltság nincs számomra.” Az élő Isten kérdése: „Van-e számomra lehetetlen?” szolgálatom évtizedei alatt sokszor megszegyenített, kishitűségem, reménytelenségem, bizonytalanságom idején átsegített minden élethelyzetben.

Bár két év telt el a nyugdíjba vonulása óta, de úgy tudom, hogy továbbra is mozgalmas életet él. Hogyan telnek a mindennapok?

Reménységgel és nagy-nagy várákozással mentem nyugdíjba, s ebben a döntésben döntő módon közrejátszott az is, hogy szeretnék többet segíteni a családomnak. Unokáimnak szeretnék legalább részben visszaadni abból, amit gyermekeimnek nem tudtam megadni. S ez most folyamatosan megvalósul, hiszen gyermekeinknek, unokáinknak feleséggemmel segítünk, amikor szükség van ránk, de ezt tapintatosan, odafigyelve próbáljuk tenni. Sokkal többet olvasok, mint korábban. Nem az elhívásomról és küldetéséről mondtam le, hanem csak a hivatalos lelkész-esperesi státuszomról. Jó megtapasztalni, hogy számítanak rám, s éppen ezért jelenleg is örömmel, és készségesen segítek, helyettesítek, szolgálók. De a felelősség a szertező üggyekért, anyagiakért már nem az enyém.

Adventben, karácsonyra készülve beszélgetünk. Az Ön számára mit jelent az advent? Van-e esetleg olyan meghatározó történet ebből az időszakból, amelyet szívesen megosztana az olvasókkal?

„Várva vártam az Urat, és ő lehajolt hozzám, meghallotta kiáltásomat” (Zsolt 40,2). Feszült várákozást, várákozót feszültséget fejez ki az ige. Az emberi élet szüntelen várákozás. Mindenki vár valamit: vágyai beteljesülését, valami szebbet, valami jobbat. Korunk embere azonban nem szeret, nem tud várni. Az adventi várákozás egyfajta minősített várákozás. Kész a szívem várni. Várni az eljövendőre. Várni, tudva azt, hogy nem hiábavaló, nem bizonytalan a várákozás. Ahogyan a zoltáros megtapasztalta, és átélte a csodat: „ő lehajolt hozzám, meghallotta kiáltásomat.” Várni úgy, mint akinek bizonyosság van a szívében, hogy Ő megérkezik. Várni Isten ígéreteinek a beteljesedését.

Várni a legnagyobbra, aki Uraknak Ura, és Királyoknak Királya. Ez az adventi – a Szentlélek által ébresztett – várákozás az, amellyel jól lehet készülni a karácsonyra, az ünnepi napokra, és fel lehet készülni az Úr érkezésére, és lehet imádkozva és dolgozva várni Krisztus visszajövetelét. Sőt másokat is lehet segíteni ebben a felkészülésben! Így lehet Isten szabadítását meglátni, átélni, megtapasztalni. Így várákozunk mi is adventben örvendezve és reménységgel a szívünkben!

A beszélgetés végén, szintén az ünnepre készülés jegyében szeretném megkérdezni, hogy milyen gondolatokat helyezne a mai presbiterek, egyházunkban szolgálók szívére?

A presbiterek legfőbb, elsődleges feladata ma is kortól független, változatlan: az Istenre figyelés, a rendszeres igeolvasás és az imádkozás szolgálatában való szüntelen növekedés! A gyülekezeteken belül olyan kis közösségek építése, ahol a családias, szeretetteljes légkör dominál, és így válik vonzóvá az egyház, a Krisztus teste. Évtizedeken át úgy a Balmazújvárosi, mint a Debrecen-Nagytemplomi gyülekezetben nagy presbitériummal (40 fős!) szolgáltam. Jó volt megtapasztalni és átélni, hogy lehet ilyen nagy közösségben is egy „irányba húzni”, egy szívvel és egy akarattal szolgálni Urunkat. Ennek egyetlen előfeltétele van, hogy a lelkész, éppúgy, mint a presbiter, szeresse megváltó Urát, felebarátját és egyházát. Kívánom, hogy a gyülekezetekben a presbiter testvérek szolgálata a Lélek vezetésével így erősödjék és teljesejék ki az ünnep- és hétköznapokon.

Várj, ember szíve, készen,
mert jó a Hős, az Úr,
Ki üdvösséged léssen,
szent győztes harcosul,
Fényt, éltet hozva jó,
Megtört az ősi átok:
Kit vágyakozva vártok,
betér hozzátok Ő.

Jól készítsétek útját!
A Vendég már közel!
Mi néki gyűlölt, utált,
azt mind vessétek el!
A völgyből domb legyen,
Hegycsúcs a mélybe szálljon,
Hogy útja készen álljon,
ha Krisztus megjelen.

(RÉ21 390,1-2)

DR. HUSZÁR PÁL

Adventi gondolatok

„Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk. Az uralom az ő vállán lesz, és így fogják nevezni: Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme!” (Ézs 9,5)

Alig hihető, de mégis igaz, hogy Krisztus Urunk születése előtt mintegy hét évszázaddal jövendölte meg Ézsaiás próféta, az isteni gyermeknek, Karácsony újszülöttjének eljövételét. Igen, isteni sugallatra ő már akkor tudott a Megváltó majdani eljövételéről, akinek minden hatalom adott – miként Jézus Krisztus maga mondta tanítványainak missziós parancsában. Ézsaiás közlésében az a legnagyobb, hogy akkori híradása majd három évezreddel később élőknek, tehát nekünk is szól. Ránk, az Úr Jézus Krisztus 21. századi tanítványaira is érvényes. Ugyanis értünk, helyettünk és miattunk is eljött, tanított, gyógyított, kereszthalált szenvedett, meghalt és feltámadott az isteni Gyermek, akinek születése ünnepére most is készülünk, hiszen az a mi egyik legszentebb ünnepünk. Vajon úgy készülünk erre a nagy ünnepre, ahogy Krisztus Urunk mai tanítványaihoz illik? Hiszen egyértelmű útbaigazítást is kapunk a jó hír mellé az ötödik evangélistának is nevezett Ézsaiás próféta könyvéből: „...Építsetek utat a pusztában az Úrnak! Készítsetek egyenes utat Istenünknek a kietlen tájon át! Emelkedjék föl minden völgy, sülyedjen le minden hegy és halom, legyen az egyenetlen egyenessé és a dombvidék síksággá!” (Ézs 40, 3–4). Képesek vagyunk önmagunk erejéből erre a rendkívül megtisztelő feladatra? Saját erőnkől bizonyosan nem, de ebben is kérhetünk és kaphatunk is segítséget onnan felülről, amennyiben készek és képesek vagyunk, ahogy a 121. zsoltárban is olvashatunk róla, tekintetünket a hegyekre emelni. Igen, az onnan felülről elkérhető és megkapható segítséggel lélekben utat kell – kellene? – építenünk, hogy a völgyből domb legyen, hegycsúcs a mélybe szálljon – amiként csodálatosan szép 312. dicséretünkben (régi énekeskönyvünk szerint) olvashatjuk, illetve majd énekelhetjük. (Az új énekeskönyvben a 390. dicséret).

Mit teszünk mindezek helyett? Hiszem, hogy valóban készülünk Megváltónk születésének ünnepére, de sajnos nem egészen úgy, ahogy kellene. Különösen asszonytestvéreinket, de nem csupán őket veszélyezteti a konyha és a takarítás fogsága, illetve az ajándékvásárlás egyre inkább kényszerré váló eufórikus öröme. Kétségtelen, hogy valóban jó dolog az ünnepre gazdagon

megterített, finomabbnál finomabb étkektől roskadozó ünnepi asztal, a fényesre kitakarított otthon, és a látható örömmel fogadott ajándékok. Azonban nagy baj, sőt végzetes hiba, ha csak ezekre jut időnk és energiánk. Miközben éppen az ünnep lényege, Krisztus várása, a Krisztus iránti személyes hódolat, a lélekben történő találkozás, és az ezek feletti öröm szorul háttérbe. Dicséretesen szép dolog szereteteink megajándékozása az isteni szeretet ünnepén, de ez sem helyettesítheti az Úr által ránk rótt feladataink teljesítését. Ez sem gyűrheti maga alá a szent ünnep lényegét, a Krisztus urunkkal való lelki találkozás lehetőségét. Az isteni gyermeket is megajándékozhatjuk önmagunkkal, szívünk-lelkünk odaszánásával. Az úri szent vacsorában majd valóban módunk lehet Jézus Krisztussal való találkozásra, sőt titokzatos egyesülésre – miként Kálvin fogalmazta: „unio mystica cum Christo.” Élünk hát e csodálatos lehetőséggel, hiszen ez jelentheti majd karácsonyi ünneplésünk csúcspontját! Fontosabb ez minden gazdagon megterített családi asztalnál, fényesre kitakarított és feldíszített lakásnál, minden más – gyakran talmi ragyogású ajándékoknál. Ez kell – kellene? –, hogy jelentse karácsony szent ünnepének lényegét. Ha ez elmarad, vagy csak részben valósul meg, úgy ünnepünk lényege sérül. Pedig mi az

isteni Gyermekkel való lelki találkozást szeretnénk örvendező szívvel átélni és megünnepelni.

Örömteli karácsony-ünneplésre biztatnak bennünket a harsány reklámok. Szinte az unalomig próbálják belénk sulykolni kínálatukat, mintha a vásárlás tenné ünneppé az alkalmat. Az effajta örömmel azonban semmi köze a Megváltónk születésének örömeinek feletti, lélek szerinti örvendezésünkhöz. „... Ne féljétek, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz: üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában” (Lk 2,10). Ezt kell, hogy jelentse számunkra karácsony szent ünnepe, ennek tudjunk igazán örülni! Ilyen meghitt adventi ünnepvárást – ahogy erdélyi testvéreink mondják: úrjövetet –, és valóban kegyelemteljes karácsonyi ünneplést, lelki gyarapodást és felüdülést kívánok minden Krisztusban hívő kedves testvéremnek. Hogy a szent ünnepen majd boldogan, a hétköznapi gondjaitól megszabadultán énekelhessük: „Krisztus Urunknak áldott születésén, / Angyali verset mondjunk szent ünnepén, / Mely Betlehemnek mezejében régen / zengett eképen: / A magasságban dicsőség istennek / Békesség legyen földön embereknek, / És jóakarát mindenféle népnek / És nemzetségnél!”

Várpalota, 2022 adventjében

„Dicsőség
a magasságban Istennek,
és a földön békesség,
és az emberekhez jóakarát.”
(Lk 2,14)

DR. TÓTH JÁNOS, AZ MRPSZ ALELNÖKE

SOLI DEO GLORIA!

PRESBITERI KONFERENCIA A BÉKÉSI EGYHÁZMEGYÉBEN

A reformáció hitbizonyosságainak ez a záró tétele szerepelt azon a plakáton, amely presbiteri konferenciával egybeszerkesztett egyházmegyei reformációi megemlékezésre invitálta a Békési Egyházmegye gyülekezeit és presbitereit 2022. október 31-én, a gyomai református templomba. Ez a szervezési forma abba a pozitív szemléletbe és hagyományba illeszkedett, mely kifejezi, hogy békési területi szervezetünk rendezvényeit immár ciklusokon átvitelően az egyházmegye elnöksége a missziói szolgálat részének tekinti és támogatja. A program összeállításában azon gondolatársítást használtuk ki, hogy a résztvevők a reformációi emlékezést

és hálaadást megelőzően tájékoztatást kapjanak Szövetségünk idén indult megújulási programjáról. A patinás gyomai templomban megtartott rendezvényen a házigazda gyülekezet lelkipásztora, Papp Tibor, és az egyházmegye elnöksége, Demeter Ottó esperes és Markó István egyházmegyei főgondnok köszöntései után Dr. Tóth János, az MRPSZ alelnöke, a területi szervezet elnöke tartott összefoglalót a Szövetség működési történetéről, a megújulási program előzményeiről, és annak kidolgozását szükségessé tevő körülményekről és a program legfontosabb elemeiről. Köszönettel értékelték az egyházmegyével való harmonikus együttműködés ajándékát, de kitért azokra a jelenségekre is, melyek a békési területi szervezetet sem kerülték el. A záró gondolat ez volt: „A mai nap emlékünnepe, aktualitására gondolva reménykedjünk, hogy ez a megújulási program nem reformok erőltetésében fog kimerülni, hanem lehetőséget ad a szív, a

lelék reformációjának a megtapasztalására is, amelyre Szövetségünk ez évi vezérigéje is biztat: „*Újuljatok meg lelketekben és elmétekben*”. (Ef 4,23)

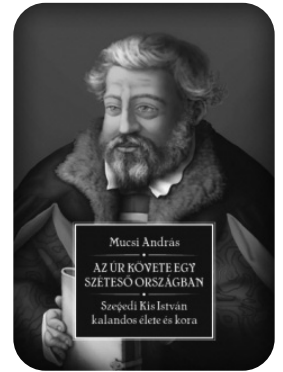
A reformációi emlékelőadást Mucsi András, a békési gyülekezet presbitere, szövetségünk tagja, történelem-német szakos középiskolai tanár, hitoktató tartotta „*A reformáció eszméi aprópénzre váltva: protestantizmus a gyakorlatban a Luther utáni évszázadban*” címmel. Képekkel is gazdagon illusztrált formában és élvezetes stílusban ismerhette meg a hallgatóság többek között a reformáció kiindulásának körülményeit, a liturgiában, a prédikációk tartalmában és gyakorlatában kialakult sokszínűséget, a lelkészek életformáját, és a vasárnapi istentiszteletek rendjét. Érdekes része volt az előadásnak a templombelső alakulásának bemutatása, és az egyházi zenéhez való hozzáállás, és ennek keretében a hangszerek száműzése a templomokból. Az előadás befejező részében hallhattunk a reformáció tévútjairól, az unitárius történetről, és arról a szomorú tényről, hogy a felvilágosodás a protestáns teológia kiüresedését eredményezte. Azt hangsúlyozta az előadó, hogy ha nincs evangéliumi ébredés, akkor az egyház mindig tévutakra kerülhet.

Az ünnepi együttlét következő részében Mucsi András szerzőként bemutatta a néhány nappal korábban, a Békési Református Egyházközség kiadásában megjelent könyvét: „*Az Úr követe egy széteső országban – Szegedi Kis István kalandos élete és kora*.” Az előszóban ezt írja Mucsi András: „*Könyvem papírra vetése részben személyes ihletettségu, hiszen az egyetlen olyan iskolában tanítok, amely a nagy reformátor, Szegedi Kis István nevét viseli hazánkban és a Kárpát-medencében*”. A történelmi és teológiai adatokban igen gazdag könyvnek nagy kiegészítő értékei a csatolt korabeli színes térképmásolatok, melyek a prédikátor életének állomásait, az 1552. évi török hadjárat eseményeit, a Kárpát-medence 16. századi felekezeti képét, és a három részre szakadt országot is bemutatják. Ugyancsak a szerzőtől származó gondolatok a könyv hátsó borítóján: „*Szegedi Kis István (1505-1572) nem éppen a legismertebb magyarországi reformátor. Megszületett a katolikus egyházban, külföldi egyetemi tanulmányokat vállalt, először a*

lutheri eszmék érintették meg és tették a reformáció követőjévé, majd a helvét reformáció híve lett. Nehéz korszakban élt a tudós tanár, teológus, lelkész, aki mostani fogalmak szerint magas egyházi

karriert futott be: az alsó-dunamelléki reformátusok püspökké is megválasztották.” A bemutatón elhangzottak, és a könyv lapozgatása alapján jó szívvel ajánlom a reformáció örökségéért magát felelősnek érző minden református presbiter, gyülekezeti tag könyvespolcára. (A könyvvel, illetve annak megrendelésével kapcsolatos információk kérése a Békési Református Gyülekezet Facebook-oldalán lehetséges: facebook.com/bekesireformatusok).

Az együttlét befejező, ünnepélyes és emlékezetes része volt az úrvacsorás istentisztelet, melyen az igehirdetés szolgálatát Demeter Ottó esperes végezte a Szentírás központi örömezenetének ígéje alapján: „*Mert úgy szeretne Isten a világot, hogy egyszerűen Fiát adta, hogy aki hisz öbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen*” (Jn 3,16). A 150 fős gyülekezet bűnbánattal és a bűnbocsánat hálaadó örömeivel vette a szent jegyeket. Hála és köszönet illeti a gyomai gyülekezet elöljáróit és szolgáló tagjait is a figyelmes vendéglátásért és gondoskodásért. A program minden áldásáért és ajánlékáért: Soli Deo Gloria!

ROVATVEZETŐ: DR. SZABÓ ZSOLT

Mai presbiterek KANYARGÓS UTAKON A CÉL FELÉ

Veres Árpád vagyok. 1980. április 5-én születtem az erdővidéki Bodosban, hatgyermekes református családban negyedik gyerekként. Nem mondható, hogy hűségesen templomba járó családban nőttem fel, ennek ellenére szüleim példamutatással embertársaink iránti tiszteletre, becsületre és szeretetre neveltek. Gondjuk volt arra, hogy csintalan gyerekként nehogyan elfelejtjük a vallásórákat, majd a konfirmációi felkészítőket.

Amikor 14 éves voltam, Isten úgy intézte, hogy egy alkalommal ne legyen senki más mellett, akitől segítséget kérhetnék, csak Ő. Egy késő őszi napon, a szülőfalumtól 7-8 km-re lévő városban maradtam egyedül, mert nem fogadtam meg édesanyám intő szavát, miszerint ne várjak rá, hanem menjek haza az iskolásokat szállító autobusszal. Mivel ő nem érte el az utolsó menetrend szerinti járatot, egyedül maradtam. A 90-es évek első felében kommunikációs eszközök hiányában nem tudtam segítséget kérni senkitől. Egyedül indultam haza sötétedés kezdetén, kimondhatatlan félelemmel a szívemben. Eszembe jutott a lelkipásztorunk tanítása, hogy ha segítségre szorulsz, kérd Istent, és Ő megsegít. És akkor én is ezt tettem: futottam, sírtam a félelemtől, és imádkoztam. Az imádságban pedig megfogadtam, ha Isten meghallgatja a könyörgésemet és megsegít, hűséges szolgálója leszek. Gyermeki gondolkozással így mondtam, hogy „*hűséges templombajáró leszek*”.

Mire kiértem a városból, teljesen besötétedett, borús idő lévén koromsötét lett. Isten meghallgatta az imádságomat, ugyanis jött egy autó, amely elvitt az első településig. Azután jött volna a neheze, hiszen az út mellett istállók voltak, és nagyon sok, embert alig látott juhászkutya. Fele út megtéve, félelem megnöve, folytattam az imádkozást. És tudjuk: Isten nem végez fél munkát! Kit rendelt a gondviselő Isten az utamba? Sándor Istvánt, a gyülekezetünk lelkipásztorát. Akitől konfirmandusként, majd IKÉ-sként sokat tanultam. Többek között azt is, hogy Sámuel próféta édesanyja, Anna betartotta az Istennek tett fogadalmat. „*Ezért a gyermekért imádkoztam, és az Úr teljesítette kérésemet, amivel hozzá folyamodtam. Ezért most én is, kérésemnek megfelelően felajánlom őt az Úrnak. Legyen egész életére az Úrnak ajánlva!*” (1Sám 1,27-28).

Mondhatom, hogy több-kevesebb sikerrel én is betartottam az Istennek tett fogadalmamat. Igaz, néha fölülkerekedik az elbizakodottság és ilyenkor szükséges az a bizonyos „páli tövis”, hogy gyötörjön. Eszembe juttatja, hogy az isteni gondviselés nélkül csak sötétségbe jutnánk. Viszont Istennel úgy élhetünk és járhatunk, mint világosságnak fiai, akik utat mutatnak másoknak is Isten felé.

Szülőfalumban alapítottam családot, amit Isten egy lány- és egy fiúgyermekkel áldott meg. Ez a házasság azonban hamar megromlott és véget ért. Így utólag visszagondolva talán azért, mert túl keveset bíztunk Istennel. Magunk akartuk irányítani az életünket és kudarcot vallottunk. Majd eszembe jutott, hogy Istennel minden lehetséges. Így az Ő segítségét kértem abban, hogy magamnak szerető társat, gyermekeimnek szerető anyát – ne mostohát! – találjak. A Mindenhátó Isten el is vezetett édesanyám szülőfalujába, a Sepsiszentgyörgy mellett lévő Kilyén nevű faluba, ahol két félárva kislányt egyedül nevelő özvegyasszonyban társra találtam 2008 őszén. Én elfogadtam az ő gyermekeit, ő elfogadta az én gyerekeimet, a gyerekek is elfogadtak minket felnőtteket. Így lettem négy gyermekes családapa! Isten segítségével felneveltük őket és mostanra kétunokás, Isten iránt hálás nagyszülők vagyunk.

Sokáig vágyaim között volt, hogy lelkipásztor legyek, hiszen mindig szerettem Isten jóságát, szeretetét és kegyelmét hirdetni énekekkel és szavatokkal. Aztán Isten a tudtomra adta, hogy az én szolgálati helyem nem a szószéken van, hanem annak a tövében, az Úr asztala mellett és a mindennapi életben. Ehhez kirendelte, és most is megadja az alkalmakat, lehetőségeket, hogy Őt szolgáljam. 2015-től teljesítek presbiteri szolgálatot Kilyén református gyülekezetében.

Felfedezhettem talentumaimat is, ugyanis Isten megáldott a versírás tehetségével, amit nem ástam el, hanem megpróbálom az Ő nevének dicsőítésére, Jézus szeretetének és értünk hozott áldozatának hirdetésére kamatoztatni, hogy minél több emberhez eljusson az evangélium híre. Az erdélyi presbiteri szövetség segítségével 2018-ban megjelentettünk egy terjedelmében nem nagy, de lelki táplálékban gazdag verseskötetet, melynek címe „*Egyedül az Istené a dicsőség*”. Mivel Isten sem csak egyféle módon segített meg eddig és segít a mai napon is, úgy én is többféleképpen szolgálom az Ő háromszor szent nevét. A verseken kívül két énekarban magasztalom az Urat. A helybéli – kilyéni – gyülekezet református vegyeskarában 2009 óta, valamint a 2018-ban megalakult egyházmegyei férfi presbiteri karban. Teszem mindezt Isten iránti hálából és szeretetből, mert az évek során számtalanszor bebizonyosodott, hogy nem hagyja Isten az övéit veszni. Nem kell egyedül, a sötétben reményt veszve, sírva szaladni a fény felé. Ha Jézust választjuk útítársnak, akkor az Ő dicsőséges fénye beragyogja és megtartja a mi életünket. Amint az ige is mondja a Róm 8,38–39-ben: „*Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket Istentől, amely megjelent Krisztus Jézusban, a mi Urunkban*”

*Veres Árpád presbiter,
Kilyéni Református Egyházközség*

„Viseljetelek gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek, hogy legeltessétek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérével szerzett.” (ApCsel 20,28)

Egyházmegyei presbiteri konferencia a Cenk alatti városban

Napsütéses őszi napon tartotta meg idei presbiteri konferenciáját a Brassói Református Egyházmegye Presbiteri Szövetsége szeptemberben, a Cenk alatti városban. A vendéglátó a Brassó II. Újvárosi Református Egyházközség volt. A két év kimaradás után szervezett találkozó áhítattal kezdődött, amelyet Nagy Mátyás lelkész tartott. Gondolatainak alapigéje a Mt 7, 21–27 volt, amely alapján a következőképpen tett bizonyosságot: Az első néhány versben a mennyországba való bejutásról hallunk. Jézus felnyitja szemünket megdöbbentő beszédével. A mai délelőttön épp ezért evezünk is tovább könnyedebb vizekre. Tekintsünk szét világunkban. Rohamléptékű technológiai fejlődés szemtanúi vagyunk felmutatva emberi, tudományos előrehaladásunkat. Krisztus és a belé vetett hit volt egykor az alap. Összhang uralkodott hit, művelődés és jóléti világ közt. Ma azonban ez a harmónia szertefoszlatni látszik. Fontos újra a régi alapra építeni és épülni. Előre kell mennünk és éppen ezért nem a fejlődés ellen harcolunk, hanem harmóniáért hit, kultúra és jólét közt. Az alap nélkül házárdírozó lét helyett Krisztus maga mutat rá a hófehér alapköre, önmagára. A modern, filozófiai dekonstrukció helyett rekonstrukciót, deformáció helyett reformációt kínál Jézus. Krisztusi fundamentumot, amelyen a művelődés falai újra megállnak. Mi így együtt zengjük: „*Királylyá Jézust, Jézust, koronázzátok!*” (MRÉ 390). – e szavakkal hirdette az ígét a lelkipásztor.

Az áhítat után *Miklósi Csaba* esperes, parókus lelkész köszöntötte a meghívottakat s a szerteágazó egyházmegye különböző helységeiből érkezett szolgálattevőket, presbitereket. Az egyházi előjáró ünnepi köszöntőjében hangsúlyozta az együttlét örömét, a presbiter munkájának fontosságát, majd Isten gazdag áldását kérte a szolgálattevők életére.

Az Egyházmegyei Presbiteri Szövetség alelnöke, e sorok szerzője, a hit, remény, szeretet, valamint a megértés és a társaink gondjaira való figyelem jegyében üdvözölte az egybegyűlteket. Mindannyiunk számára különös jelentőségük van ezeknek az alkalmaknak. Megmaradni, maradandót alkotni csak úgy lehet, ha megőrizzük értékeinket, ha van elképzelésünk a jövőről, ha összefogunk. Ehhez pedig szükség van legnagyobb kincseinkre, amelyek a hit és az anyanyelv. Fennmaradásunk zálogai. Hitünk és anyanyelvünk egybefonódik öazonosságunk tudatával. A hit és az anyanyelv lelki és szellemi hazánk, meghítt otthonunk. Ha megőrizzük és tovább visszük őket, cserébe megadják nekünk a egymáshoz tartozás tudatát, a közösségtudatot. Mi presbiterek pedig, Istennek elhívott gyermekei, szolgálattevő hívó emberek, fontos, hogy minden nap tegyünk valamit ott, ahol vagyunk: gyermekeinkért, családunkért, közösségünkért, egyházunkért és nemzetünkért. „*Viseljetek gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek, hogy legeltessetek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérével szerzett!*” (ApCsel 20,28). Soli Deo Gloria!

A továbbiakban az Egyházmegye Presbiteri Szövetségének elnöke, *Vass Vince Ferenc* tette fel a fontos kérdéseket köszöntőjében:

Miért jó ez az alkalom? Miért kell áldásként tekintenünk minden ilyen és ehhez hasonló rendezvényre? Nagy áldás, Isten kegyelmének eredménye az, hogy rendezett keretek között tudunk találkozni, elmélkedni, közelebb kerülni az Úrhoz, illetve közelebb engedni Őt. Úgy tekintünk erre, mint az Ő ajándékára, felénk való közeledésére. Hálásak lehetünk azért, hogy szolgálhatunk két kezünkkel, megtérésünk és mindennapi küzdelmeink, botlásaink és újbóli megtéréseink tanúbizonyosságával, lelkületünkkel, együttérzésünkkel, példánk-

kal. Habár a háborúság ismétlődő és fokozódó ebben a földi idősítkban, Jézus Krisztus mindörökké ugyanaz, tegnap és ma is. Az ünnepi alkalmat megtisztelte jelenlétével *Pályi József*, az Erdélyi Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnöke is, aki szintén köszöntötte az egyházmegye különböző részeiről szép

számban megjelent szolgálattevőket. Hangsúlyozta a presbiteri eskütel tiszteletben tartását, megosztott az egybegyűttekkel néhány gondolatot saját életpasztalából, majd jó munkát, egészséget és sikeres együttműködést kívánt.

A köszöntők után *Dr. Kolombán Vilmos József* püspökhelyettes, egyetemi tanár tartott nagyon érdekes és hasznos előadást „*Missziói népegyház a két világháború között*” címmel, amelyben a következő kérdések merültek fel: Új irányvonalak az erdélyi református egyházban 1918–1926 között; Új szelek, új irányzatok; Az útkeresés éveit a hatalomváltás után; A missziói népegyház eszméje; Erdélyi szellem és erdélyi lélek; Az Egyház, *Makkai Sándor* püspöki programja; *Tavaszi Sándor és a Kálvinizmus*. A teológiai professzor előadásában hangsúlyozta: „Mindaz, amit a református teológiai tanárok 1918 után végiggondoltak, és stratégiaként az egyház közvéleménye elé tártak, a belmisszióban valósult meg. Az egyház megújítását célzó mozgalom már az első világháború alatt hallatta hangját, amikor a belmisszió külön rovatot kapott az 1915-ben indított *Az Út* című lelkipásztori folyóiratban, de kiteljesedése és igazi hatása csak 1918 után valósult meg. Egyházi befogadása nem volt zökkenőmentes. A gyülekezeti lelkészek, teológiai tanárok és az egyházvezetés részéről számos vitát gerjesztő kérdés, félreértés, gyanakvás és vád fogalmazódott meg a belmisszióval szemben. Nevezték „hideg, reszketős keresztyénségnek”, az erdélyi hagyományoktól idegen irányzatnak. A belmisszió az egyház teljes megújításának igényével lépett fel. Vezetői, a teológiai tanárok 1918 után, a politikai hatalomváltás utáni időszakban döbbsentek rá, hogy az egyháznak szükség szerűen meg kell újulnia. A kolozsvári teológia tanárai a belső erőkre támaszkodó belmissziói kibontakozást sürgették. Tervük utólagosan is igazolást nyert: olyan pezsgő egyházi életet alakítottak ki, amely megerősítette az egyházat, és ezzel együtt az erdélyi magyarságot is.” Az előadást hozzászólások követték. A konferencia után együttes ebéd, majd beszélgetés következett, utána elbúcsúzás és hazautazás a mielőbbi vizontlátás reményében.

dr. Nagy Éva, Bukarest,

a Brassói Egyházmegye Presbiteri Szövetségének alelnöke

D. SZABÓ DÁNIEL

Isten hazahívta Jan van der Graafot, nemzetünk és egyházunk igaz barátját

Halálát megelőzően, alig néhány évvel korábban, egy hosszú interjúban, életére vizsgálta, és hitben előre tekintve nyilatkozott az egész Európában mértékadó és ikont formáló keresztyén személyiség, Jan van der Graaf. Szükségesek tartottam, hogy mielőtt akárcsak címszavakban is érintenénk az ő ezer irányba kiteljesedő teológiáját és tevékenységét, érzékelhessük keresztyén-ségének mélységét és távlatait, ezért nyilatkozatát ebben a szerkesztett fordításban foglaljuk össze: „Szeretnék még mozgásban lenni, jó életerőben érzem magam. Mégis nem ezen tájékozodom, hanem a kolossébeliekhez írott levél harmadik részében kijelentett ígét: „Az odafennvalókkal törődjétek, ne a földiekkel! Mert meghaltatok, és a ti életek el van rejtve Krisztussal együtt Istenben.” (Kol 3,2-3) Amikor a végső óráim elérkezik, és nekem is át kell kelnem a halálos folyón, bízom benne, hogy Ő, az élő Úr, a víz fölött fogja tartani a fejemet.”

A saját életéről szóló hitvallását igen széles sávban jelenítik meg az emberiségről és misszióról fogalmazott gondolatai: Hollandia, Izrael és Magyarország után Tunézia az én negyedik hazám. (Csaknem 30 éven át Tunéziában nyaralt egy-egy rövid időre. - szerk.) A lakosság ott oldottan viselkedik, nem tekintenek kellemetlen idegennek. De ennél mélyebbre kell látnom és tekintenem, mert nagy kérdés bennem, hogy mi lesz ezekkel a Jézus Krisztust, mint Megfeszítettet, és Feltámadottat nem ismerő tömegekkel ebben a nem keresztyén országban.

Most pedig lexikálisan, de azon belül is a legfontosabb tényekre korlátozódunk:

Jan van der Graaf (1937. jan. 12. - 2022. okt. 14.), aki a Károli Gáspár Református Egyetemnek is díszdoktora, 85 évesen távozott közülünk. Vegyészmérnöki diplomát szerzett, de egész Hollandia és Európa is teo-

lógusként tartotta számon. A Kárpát-medencével, s benne református népünkkel egész életében szoros kapcsolatot tartott. 1976 és 1987 között elnöke volt az ebben a térségben segítő Stichting HOE - Hulp Oost-Europa - segélyszervezetnek, 2003 és 2018 között pedig a Felügyelő Bizottság elnöke volt. 1989-től átmenetileg az EO keresztyén televíziótársaság elnöke is. 1970 és 2000 között a Bond belmissziós szervezet főtitkára, mely soha nem lépett ki a Holland Történelmi Egyházból. 1969-ben a Bond folyóiratának (De Waarheidsvriend) is főszerkesztője lett, melyben 30 éven át cikkeket írt. Hasonlóan írt a neves Nederlands Dagbladba is. A holland társadalmi lapokban, rádióban és televízióban is rendszeresen megszólal. A holland református, sőt evangélikus egyesülés idején pedig (2004) jelentős veszteségek között, de szintén benn marad az Egyesült Protestáns Egyházban. Az egyesülés a Holland Történelmi Református

Egyházat (Her formde Kerk), a Kyper Ábrahám alapította (1884) és a Her formde Kerkből kivált Szigorú Református Egyház (Gereformeerde Kerk), illetve a Holland Evangélikus Egyház egyesülését jelentette. Mindezek a folyamatok családra, gyülekezetre lebonmló események, döntések közepette mentek végbe Jan van der Graaf családját is terhelve, de nem megsebezve. Ami minket közelebbről is érintett, arra alig marad helyünk. A nagy változások

után (1990) Tüski István református lelkész feleségével, gyermekeivel együtt Hollandiában szolgáló közössége teljes szívvel elkötelezte magát a Kárpát-medencében elinduló megújulási események mellett. Külön-külön is felkeresték a két nagy református közösségen túl a számtalan kisebb „reformált” közösséget, melyek egymással szemben is jelentős távolságot tartottak. Tüski István lelkész és családja három kárpátaljai gimnázium születésének és életben maradásának támogatására és kérésére, az említett egyházak képviselői először ültek le együtt, egy közösségbe, mely a „Tanács a Kárpátaljai Iskolák Ügyében” nevet viselte. Ebben Jan van der Graaf elnök úr is jelentős segítséget nyújtott.

A kapcsolat közte és a Tüski család között egyre erősödött, melyen belül a lelkész nagyleányát (Mártit) „belső munkatársnak” tekintette. Jóakarata és megtisztelő bizalma engem is elért, és még inkább Presbiteri Szövetségünket. De egyre inkább otthon volt ő is a sárospataki újrainduló Református Teológiai Akadémián. Mindez dr. Győri István professzor úr dékáni szolgálata idején zajlott, aki a rendkívüli személyiségek méltó házigazdája volt. Nagyon szeretett Kárpátaljára utazni, és ott, különösen Nagydobronyban, a hatalmas templomban és gyülekezetben prédikálni. Így lettem éveken át a sofőrje és tolmácsa. Gyakran feleségét is magával hozva érkezett. Horkay püspök úrban és körülötte pedig felismerte és tisztelte a hitvalló, tudós, zenész és Szibériát járt nemzedékek sorát (17 lelkészgeneráció egymást követően), és az önmegtagadó egyházvezetőt. Püspök úr így emlékezik vissza: „Nagy ajándék és nagy esemény volt, amikor feleségével együtt ismételtlen meglátogatott minket Kárpátalján, és református templomunkban hirdette az Igét. Mindnyájan nagyon sokat köszönhetünk Jan van der Graafnak és munkatársainak. Igehirdetésében mindig az Igét szölte, annak életeket, nemzetet megtartó erejét.”

Ebben az írásban Jan van der Graaf testvérünkkel és őszinte barátunkkal együtt sokan kaptak még megemlékezést, akik velem együtt magukat gyarló és bűnös, csupán kegyelemből munkálkodó szolgálóknak vallották, Isten országa építésében alázatosan elköteleződve. Adjunk hát az ő életükért, a körülöttük élő ezrekért és milliókért is, az Úr által megszülető eredményekért. Istennek adva mindenkiben a dicsőséget, mondjuk és írjuk: Soli Deo Gloria!

DR. SZILÁGYI SÁNDOR

Külmisszió a nagyvilágban

A „külmisszió” szó talán többnyire egzotikus tájakat, európai ember számára ismeretlen szokásokat és nyelveket juttat eszünkbe. A keresztyén felekezetek missziós területe azonban ma már közelebbi országokat is magába foglal. Így a németországi székhelyű Nemzetközi Liebenzelli Misszió kiküldi szolgáló munkatársait nemcsak Afrika, Ázsia, Dél- és Észak-Amerika államaiba, de például Franciaországba, Svájcba, Spanyolországba, sőt magába Németországba is. Sajnos tanúi lehetünk a szekularizáció és a különböző szellemi irányzatok terjedésének. Csodálatos, hogy a Misszió képes új gyülekezeteket alapítani ezekben az országokban is! Olvasva a Liebenzelli Misszió „Külmissziói Híradó” című folyóiratát, amely hazánkban is hozzáférhető, sokat tanulhatunk az írásokból. A megtért helyi lakosok őszinte szavai igazi bizonyágtételek életük örömeiről, de nehézségeiről is, amikor olyan népi hiedelmekkel, szokásokkal ütközik hitük, amelyenkről itthon sokszor fogalmunk sincs. Ilyen például a boszorkányhit, amely félelmet kelt az idősebb asszonytestvérek szívében. A mágia, amely főként Afrikában háttérbe szorítja a modern orvostudomány eljárásait, és gondot okoz a lelki beszélgetések folytatásában is. Ennek fényében a helyi lakosok számára más a jó és a rossz értelmezése, mint egy itthoni egyházi közösség számára. Ezt bizonyos esetekben már Európában is tapasztalhatjuk.

Mit mondhat ezekre egy misszionárius? Ebben nincs különbség Afrika, Ázsia vagy Európa között: Isten véleménye a döntő, amit igéjében is elénk tár. Ahogyan egy zambiai keresztyén egyetem

zambiai származású rektora, Dr. Lazarus Phiri megfogalmazta: „Fontos ismernünk a jó és rossz gyökerének bibliai értelmezését. Az 1Mózes 3,14–15-ben élénk tárul a bűnnek, mint a rosszra való hajlamlak a problémája, de a megoldása is. Megkapjuk a megváltás ígérését, és Isten garantálja, hogy Krisztus váltságművéért elhárítja a rossz következményeit.”

Az említett folyóirat német nyelvű kiadása rendszeresen közli a misszionáriusok imatémáit. Ezekből értesülhet az olvasó a nagyvilágban, ezen belül az Európában szolgáló testvérek gondjairól is. Például egy németországi misszionárius azért kért imádságot, hogy a menekülteket minden vonatkozásban segíteni tudják és az evangélium nyitott szívekre találjon közöttük. Egy másik németországi testvér azért kért imádságot, hogy adjon Urunk bölcsességet kínai keresztyén testvéreinek, hogy hogyan teremthetnek kapcsolatot Kínában élő családjukkal. Ugyanis aki hívogat vagy vallásos témákról beszélget a chat oldalakon, az feljelenthető. Így azok a keresztyének, akik hívogatást tesznek közzé istentiszteleire kínai internet-oldalokon – ami elvileg csak kormányzati engedéllyel tehető meg – fenyegetett helyzetben vannak. Hála Urunknak, magyarok is szolgálnak a külmisszióban. Amikor imádságainkban gondolunk erre a szolgálati területre, adjunk hálát Sipos Dorka ecuadori, és Kevezsda Szilvia malawi szogálatáért is.

Készült a Külmissziói Híradó cikkei alapján

DR. SZABÓ ZSOLT

LEHET-E IZOMBÓL SZERETNI?

A fél világirodalom, és majdnem az egész filmipar megélhetését biztosítja az utóbbi két-háromszáz évben az a tévhit, hogy szeretetet, pláne a szerelmet erőltetni nem lehet. Ha, úgymond, jön az érzés, hagyd, hogy elkapjon, úgysem tudsz ellenállni, ezért nem is kell. Erősebb az nálad, nem tudod uralni, hagyd hát, hogy az uraljon téged, és boldog leszel. Mindegy, hogy házas vagy-e, ha jön a szerelem valaki mással, akkor éld meg. Mindegy, hogy kihez vonzanak érzelmek, férfihoz, nőhöz vagy más egyébhez, a lényeg, hogy élvezd. „A virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyíljon, ha jön a szép kikelet” – írja, egyébként helyesen, romantikus, és a természet világában is láthatóan otthonosan mozgó költőnk.

A többiben azonban téved. A lány nem kikelet, a szeretet meg végképp nem virág. Hát akkor vajon mi? Vigyázat, most illúzióromboló leszek. A szeretet nem pusztán érzés, hanem cselekedet is. Szerintem a szeretet gyakran fáradtsággal, néha izzadsággal elért állóképesség. Napi, rendszeres tréninggel fenntartott életforma. Következtesen végigvitt edzésterv. A romantika szeretetfogalma ezzel szemben megfoghatatlan, uralhatatlan lila köd. Kiszámíthatatlan, szeszélyes, olykor halálos transzállapot. Néha kábítószert, amely az „ennyi jár neked” és a „meg-

érdemled” hazug jelszavával függést okoz, és az önzés és ösztönlét állapotában tart.

Hogy ez nem hangzik valami romantikusnak? Az lehet. Félreértés ne essék, a romantika fontos, de jelentkezzen már nálam az, akinek életében csak a romantikából bármikor is örök boldogság és örök élet fakadt! Abból ugyanis legfeljebb másfél-kétórányi öröm jön ki, ami addig tart, ameddig a film, vagy a lányregény.

A teológiai gondolkodásban a szív az érzelem, az értelem, az akarat és az erkölcsi élet központja. A szívben megszülető érzés, szándék tettekké nőheti ki magát. Emellett pedig akik jártasak a biológiában, azok tudják, hogy a szív valójában tiszta izomszövet. Amely rendszeres, kemény munkával tartja életben a szervezetet. Amely dolgozik, ha esik, ha fúj, ha jólesik, ha nem.

A szeretetet is napi edzéssel kell fenntartani. Egy nap sem maradhat ki. Bemelegítésnek ajánlható 15 perc bibliaolvasás, majd 15 perc intenzív ima a szeretettekért. Utána emlékeztető gyakorlatnak napi két-három rá gondolás, esetleg telefonhívás és kedves cselekedet, ajándék. Levezetésnek – de csakis annak – jöhet egy kis romantika, simogatás, ölelés, és a többi testgyakorlás...

Jézus mondta: Szeresd Uradat, a te Istenedet teljes szívedből – azaz teljes izomból. És persze: szeresd felebarátodat. Lehet ezt parancsba adni? Nagyon úgy tűnik, mert a Főnök bizony megtette. Ő pedig eléggé ért hozzá, mert Ő maga a Szeretet.

Szóval nincs mese, nincs „csak romantika”. Hanem kemény, mindennapos munka is van. Na de mi van akkor, ha már nincs kedvem hozzá? Ha változnak az érzelmek, és más érzések jönnek? Akkor kell nekiállni legjobban. Ha pusztán csak érzelmekből nem megy, akkor fogat összeszorítani, izmot megfeszíteni, és nyomni erőből. Majd elmúlik. A bűnbe hívó érzelmet pedig kitépni egy határozott mozdulattal a szívből. Meglehet, hogy az sebet hagyhat, de be is tud gyógyulni, színhúsból van. Aki képes ilyen holtponatokon túljutni, az lesz ellenálló a kísértésekkel szemben.

Hogy lehet-e izomból szeretni? Csak abból lehet. Szívizomból.

BÁNYAI LÁSZLÓ

KARÁCSONYI TÚNÓDÉS

ISTEN MENNYEI AJÁNDÉKA

A pásztorok és a napkeleti bölcsek betlehemi útját járjuk akkor, amikor a karácsonyi ünneplésünkkor, szeretetünk kifejezésé-ként, egymást ajándékban részesítjük. A legnagyobb ajándék, amit valaha kaptunk, és amit egyáltalán kapni lehet, az maga Jézus Krisztus. Az Úr Jézus ma is a legnagyobb ajándék. Mert ajándék az, amit ingyen kapunk, és aminek örülünk. Nem dolgoztunk meg érte, talán nem is érdemeltük meg, de mégis ajándék. És pontosan így ajándékozza Isten nekünk Jézus Krisztust. Nem érdemeltük meg, nem dolgoztunk meg érte, sőt nem is vártuk, hisz nem volt helye a világon, de Isten elküldte Őt, és Ő jött. Jött önként és szabadon, szeretetből. Isten nagyot tett az ő népével, a legnagyobb ajándékot adta bűnös gyermekeinek: a saját Fiát, hogy aki Őt csakugyan Isten ajándékának tekinti, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Róla beszél minden és mindenki. Nem lehet Őt kihagyni az emberi életből. Ma hangosan biznyságot teszünk Róla, állást foglalunk mellette. Nem lehetünk semlegesek, mert nincs közöttünk senki, aki Róla ne hallott volna. Ma is fontos a válaszunk Isten üzenetére, mert ma is sorsdöntő Jézus Krisztus szava: aki nincs velem, ellenem van. Ma minden lélek elé oda van téve a kérdés, amelyre felelnünk kell: mik vagyunk, kihez tartozunk, ki mellé állunk? Róla szól a karácsonyi ének, de Ő beszél. Az angyalok énekében, a bölcsek tisztességtelében, a csillag ragyogásában, a Heródes gondolatában vagy a messiási ígéretekre utaló írástudók szavában. Ő beszél az egész

Ótestamentumban, Ő beszél mindenhol, és ez karácsonykor, a testet öltés éjszakáján lett nyilvánvalóvá. Rá néznek és rá várnak az Ótestamentum prófétái, neki felelnek és általa szólnak, az Ő üzenetét továbbítják népe felé.

Ma a szívek megtelnek az Ő életével, az arcokon betlehemi csillagfény ragyog. Ő ma beszédes tény: az Ige testté lett, megszületett a világ Megváltója. Isten ígéretei valóra váltak. Milliók millióknak adják át az esemény hírét és új milliók jelentkeznek, hogy a róla való hírt a föld végéig terjesszék. Meglátogatott az, aki nem volt nálunk és akinek eljövételét Istennek szent prófétái sok évszázadon át hirdették. Az látogatott meg, aki szeret és segíteni akar nekünk. A látogató a legkedvesebb, mert örömet szerez, változást hoz életünkbe. Látogatása nem egy időre szól, hanem örökre. Az Ő országa nem e világból való, magát nem köti a mi múlandó világunkhoz. A magasságból, a mennyekből jött le. Isten jóakarátának bizonyossága: a betlehemi gyermek, aki a mi békességünk (Mik 5,2). Az Úr Jézus Krisztus „hatalma kiterjed a föld határáig” (Mik 5,3). Isten az Úr Jézus Krisztusban a bűn miatt szenvedő világnak békességet hirdet. Az Úr Jézus Krisztus megszületése jele és kezessége annak, hogy Isten az egész teremtett világgal kész megbékülni. A békesség a Szentírásban azt jelenti, hogy a bűnre haragvó Isten, a Betlehemben megszületett Gyermekekért megbékél mindazokkal, akik hit által befogadják az Úr Jézust. A jóakarátú Isten szeretete – az Úr Jézus Krisztus által –, a Benne hívők iga-

zi garanciája. Isten mennyei ajándéka az a tény, hogy Isten emberré lett. Isten érettünk lett emberré. Azért lett Isten emberré, hogy minket megváltson. Azért jött az Úr Jézus, hogy minket megkeressen és megtaláljon. Hogy mindent a helyére tegyen. Ő visszahozza az elvesztett, közel hozza az elérhetlent. A karácsony annak a jele, hogy Isten a jóakarátú emberrel van. Nincs Nála nélkül beteljesedés. Jézus Krisztus azért született, hogy minket megszabadítson a tönkrement életünkben. Hogy a világ világosságaként életünkbe jöjjön.

Milyen nagy szeretet kellett ahhoz, hogy az Atya nekünk ajándékozza szent Fiát, hogy a Szentháromság Isten második személye közénk jöjjön, és egy istállóban megszülessék. Nemsokára pedig üldözöttként meneküljön és tűrje és elszenvedje az emberi állapotot és magát az embert. Az evangélium összefoglalása a világ minden nyelvére lefordított Jn 3,16: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” Milyen kibeszélhetetlen és megfoghatatlan szeretet kellett ahhoz, hogy Jézus Krisztus mindezt önként elvállalja. Ez az önzetlen szeretet áradt ki a földre, ez lett az ember része, ez a mi bizakodásunk és megtartatásunk.

Milyen csodálatos, hogy a mennyet és a földet teremtő Isten magára vette az emberi test korlátait. Tulajdonképpen ezért is, a mennyei fény áradását, a karácsony dicső ünnepét nem zavarhatta és nem állíthatta meg sem a korszakok, sem az emberi szív és gondolat sötétsége, sem a tankönyvek, könyvtárak és akadémiák „bölcsségei”. Sem háborúk borzalmainak valósága, sem a „télapó” és a fenyőfák ünnepének sokszori hamis csillogása. A karácsony jött és felfoghatatlan csodájával és erejével maga mögé utasította Augustus császárt, s azóta mind a császárokat és titkos, vagy tudományosnak nevezett rendszerüket; államrendeket és birodalmakat, ideológiákat, sőt! – kihúlt szíveket is. Valóban nagy a kegyelem áldása, hogy Isten hús-vér emberré lett. Imádkozunk azért, hogy Isten mennyei ajándéka, a karácsonykor megszületett Úr Jézus Krisztus, szavainkon, cselekedeteinken, magatartásunkon, de főleg egész életünkön keresztül, munkálkodhasson bennünk és általunk, Igéje és Szentlelke által. Hogy közülünk senki el ne vesszen, hanem örök életet nyerjen. Ha ezzel a nemes szándékkal gyűjtjük meg karácsonyi gyertyáinkat, tápláljuk arra, hogy egyre messzebbre világítson.

Hogyan lehet félenk emberből bizonyosságtevő hős?

Izrael történetének olyan korszakába tekinthetünk be Sándor Endre életművének ebben a darabjában, amikor „Izrael fiai azt cselekedték, amit rossznak lát az Úr...” (Bír 6,1). Ebben a helyzetben kiáltott segítségért a nép Istenhez, aki bírát küldött. A kiválasztott Gedeon először erőtlennek, alkalmatlannak érezte magát a szolgálatra, és ennek a gyenge embernek mondja az Úr anyála: „Az Úr veled van, erős vitéz!” Sokszor érezzük magunkat mi is erőtlennek, de „vinnünk kell Krisztus üzenetét” – írja a szerző. Az „én veled vagyok” által kerül hajtóerő életünk kiürült tankjába, ehhez azonban nélkülözhetetlen az imádkozás. Gedeon először bizalmatlan volt az őt megszólító angyalhoz, jelt kért. A bennünk is gyakran úrrá levő félelmet oszlatja el Jézus a „Ne féljete, én vagyok” mondatával, s ha az Ő erejéből élünk, nem kell félnünk – bíztat Sándor Endre.

Az Úr biztatására Gedeon oltárt épített és áldozatot mutatott be. Isten látta benne a lehetőséget és átalakította: alkalmassá vált a cselekvésre és békességet kapott. Nem elmeleteket kell gyártani, hanem feladatokat kell teljesíteni (lásd a missziói parancsban is), de ebben a közvetlen környezetben, a család az első lépés – figyelmeztet a szerző. Ott kell lebontani a hamis bálványoltárokat. Nem egyszerű és könnyű a mai világban a bálványrombolás, de ez a feladat. Magunkon kell kezdeni, és ennek meg kell látszani az életünkön. „Van-e bátorságunk ma szembe szállni a sok-sok vallásosnak mondott semmivel?” – teszi fel a kérdést Sándor Endre.

A kánaáni törvények szerint Gedeonnak bűnhődnie kellett volna a Baal-oltár lerombolásáért és a kivágott szent fa helyén az áldozat bemutatásáért. Gedeon bátran szembe szállt a bálvánnyal, a „semmivel”. Van-e bátorságunk ma szembe szállni a sok-sok vallásosnak mondott semmivel? – teszi fel a kérdést az író.

Gedeon küldetési történetében fontos momentum, hogy szeretne még egy „ráadás” biztosítékot nyerni: erről szól a gyapjúfürt története. Jellemző lehet ez a mi életünkre is, de egyúttal példa és biztatás lehet, hogy ha még mindig bizonytalanok vagyunk, mi is merjük „kitenni a gyapjúnkat” – Isten nem haragszik ezért! A megerősítés után tovább lendíti és vezet a küldetésében, de fontos, hogy a jel elnyerése engedelmességet és szerénységet is eredményezzen. Ez számunkra is igaz. Érdekes momentum az ellenséges katona álma általi segítség,

Gedeon élete és üzenete

ami azt üzeni, hogy Isten titokzatos módon, álom által is segíthet.

Gedeon engedelmes volt, példaképpé vált, tekintélyt szerzett. Hogyan állunk mi ezzel? Merjük-e, tudjuk-e mozgósítani a ránk bízott gyülekezetet? Gedeon harcainak sikerében az engedelmség és a bölcsesség egyaránt szerepet játszott, de a mai szemlélettel kíméletlen módszereket is fel kellett vállalnia. Gedeon azonban ezekben a helyzetekben is tudott bölcsen reagálni, egyedül Istenre figyelni, és csak neki adni dicsőséget. A harcokban el lehet fáradni, és ilyenkor rosszul esik, ha nincs együttérzés és segítség. Ezt a helyzetet, a midjániták érzéketlenségét, hamis biztonságát Isten megbüntette, és ebben Gedeont is felhasználta. Bizonyára nem olvassuk jó érzéssel ezeket a sorokat, melyek az ószövetségi vérboszú hangulatát idézik, de mindjárt utána arra kell figyelni, hogy Gedeon nem tud mondani az izraeliek jutalom-ajándékára: elhárítja az uralkodás lehetőségét, és az Úrnak adja a dicsőséget – mondván: Az Úr uralkodjék rajtatok! Az uralkodás lehetőségét nem vette igénybe, de egy másik csapdától nem tudott megmenekülni Gedeon: az emberi életek árán megszerzett vagyonnak nem tudott ellenállni, és ezzel bűnbe sodorta nemcsak magát, hanem Izráelt is. Az arany emlékmű hamisan képviselte az Úr tetteire való emlékezést, mert Isten parancsát szegték meg ezzel. Az ember gyarlóságának mindnyájunkat veszélyeztető következménye áll előttünk. Gedeon eszköz volt az Úr kezében, aki által szabadulást szerez

népének, de a szabadulás, a béke ott nem végleges, nem örök. Isten kegyelme még ezek után is megjutalmazza szolgálatáért: békességet talált élete hátralevő idejére. Gedeon élete arra mutat, hogy az Úr által kiválasztott, segítségével győzelmet aratni kész ember is bűneset utáni ember.

Sándor Endre könyve arra biztatja az olvasót, hogy lehet és szabad jeleket kérni és várni Istentől életünk, szolgálatunk nehézhöz döntési helyzeteiben, és hogy ezeket nyitott szívvel és engedelmes lélekkel kell elfogadni. Isten tud bátorságot, bölcsességet ajándékozni azoknak, akik ezt bizalommal kérik, és hálával meg tudják köszönni. Mindezek mellett arra a reális veszélyre is rámutat a történet, hogy a bűnre való hajlam a győzelmek mellett is az életünk része, ami ellen alázattal és folyamatos Szentlélek segítség-kéréssel kell védekeznünk. Bátran merjük „kitenni a gyapjúnkat” és tanácsot, útmutatást, megerősítést kérni nehéz vagy bizonytalan élethelyzeteinkben, kísértéseink között, fontos döntéseink előtt. Ne csüggedjünk el, ha felismerjük hiányosságainkat, ha kudarcra vagy csalódással szembesülünk, és fogadjuk el ezeket is Istentől, tudva, hogy bocsánatában, gondviselésében bízhatunk.

Kívánom, hogy Gedeon történetének olvasása közben erősödjön meg kiválasztottság- és felelősségérzetünk presbiteri szolgálatunkban: így válhassunk bizonyosságtevő hősökké, s közben növekedjen hálánk Isten eddig is megtapasztalt kegyelme iránt.

Dr. Tóth János

VÁCZI GÁBOR

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL

SZEPTEMBER

- **12-én** készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.
- **21-én** online elnökségi tanácsülés volt.

OKTÓBER

- **8-án**, a MRE Zsinati Székházában tartotta megalakulásának 30. évfordulóját a Magyarországi Református Nőszövetség. Az alkalmon Szövetségünket Szabó Tünde ügyviteli munkatársunk képviselte.
- Ugyanezen a napon a Szentlőrinci Református Társegyházközség vendéglátásával, a Nagypeterdi Egyházközség templomában tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Baranyai Egyházmegyei Területi Szervezete, „Pilátus vérengzése és a siloami torony leomlása” címmel. Az alkalmon Váczai Gábor bizonyágtétellel szolgált.
- **12-én**, online elnökségi tanácsülés volt.
- **22-én**, a Budapest Pozsonyi úti Református Egyházközség templomában tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Budapest-Déli és Budapest-Északi Egyházmegyei Területi Szervezete, Berkesi Gábor helyi lelképásztor és Derencsényi István nyugalmazott lelképásztor, korábbi egyházkerületi lelkészi főjegyző szolgálta. A téma „A konfirmáció” volt.
- Ugyanezen a napon a Tépei Református Egyházközség templomában tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Debreceni Egyházmegyei Területi Szervezete.

NOVEMBER

- **14-én**, készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

A sötétség szünni kezd már,
Az a csillag eljő hozzánk,
Véget ér a gyász, a sóhajlás.

Ahol az a csillag kigyúlv,
A többi mind elhalványul,
Őelőtte minden térdre hull.

Ahol annak fénye árad,
A halálból élet támad,
A gonosznak híre sem marad.

Ébredj föl hát, aki alszol,
Támadjál föl a halálból,
S fölragyog majd néked a Krisztus.

(RÉ21 391)

A szerkesztő bizottság következő ülésének időpontja:

2023. január 16. (hétfő).

Megjelentetésre szánt írásait legkésőbb január 9-ig kérjük megküldeni

Szövetségünk elérhetőségeire:

mrpsz.titkar@gmail.com vagy

Váczai Gábor, 2200 Monor,

Iglói utca 15. címre.

Szövetségünk Elnökségének november 12-i döntése alapján a 2023. évi tagsági díj összege 500 Ft/hó lesz.

Ugyancsak az Elnökség döntése értelmében lapunk 2023-ban 5 alkalommal jelenik meg, és a nyomdai változat mellett az új honlapon is olvasható lesz. A belföldi előfizetési díj összege 800 Ft/pld-ra nő.

Kérjük szépen érintett Testvéreinket a hátralékban lévő díjak haladéktalan befizetésére. Köszönjük!

TARTALOM

Hajdú Zoltán Levente: ÚJ KARÁCSONYY	
– AZ ÚR LELKÉVEL	2
Dr. Viczián Miklós: AZ IGE KÖRÜL	
– ÁRNYÉK ÉS VALÓSÁG	3
Káposztás Gábor: LELKISÉG A PRESBITÉRIUMBAN	
– BESZÁMOLÓ AZ MRPSZ ŐSZI LELKI HÉTVEGÉJÉRŐL	4
Dr. Papp Anette: KARÁCSONYI ÉNEKEINK ÜZENETE	5
Dr. Huszár Pál: „Öröm és keresztyén identitás” – II. rész	6
Dr. Hardy F. Gábor: SZÉP REND, AZ EGYHÁZI BÍRÁSKODÁSRÓL.....	7
NYITOTTAN ISTEN FELÉ	8-9
Oláh-Ilés Anna: BEMUTATKOZIK A REFORMÁTUS FIALOK SZÖVETSÉGE	10
Margit István: 400 ÉVE SZÜLETETT A PURITÁN LIPPAI SÁMUEL.....	11
Knolné Tüski Gabriella: SZEREPEINK.....	11
IMÁDKOZVA ÉS DOLGOZVA VÁRNI KRISZTUS VISSZAJÖVETELÉT	12-13
Dr. Huszár Pál: ADVENTI GONDOLATOK	14
Dr. Tóth János: SOLI DEO GLORIA! PRESBITERI KONFERENCIA A BÉKÉSI EGYHÁZMEGYÉBEN.....	15
Dr. Nagy Éva: MAI PRESBITEREK KANYARGÓS UTAKON A CÉL FELÉ	16
EGYHÁZMEGYEI PRESBITERI KONFERENCIA A CENK ALATTI VÁROSBAN.....	17
D. Szabó Dániel: ISTEN HAZAHÍVTA JAN VAN DER GRAAFOT, NEMZETÜNK ÉS EGYHÁZUNK IGAZ BARÁTJÁT	18
DR. Szilágyi Sándor: KÜLMISSZIÓ A NAGYVILÁGBAN	19
Dr. Szabó Zsolt: LEHET-E IZOMBÓL SZERETNI?	19
Bányai László: KARÁCSONYI TÜNÖDÉS...20	
Dr. Tóth János: HOGYAN LEHET FÉLÉNK EMBERBŐL BIZONYÁGTEVŐ HŐS?	21
Váczai Gábor: A BIBLIA ÉTELEI (XI.) BAB, CSICSERIBORSÓ ÉS LENCSE	23

PRESBITER

A Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik évente hat alkalommal. A szerkesztő bizottság tagjai: dr. Kis Domokos Dániel, Margit István, D. Szabó Dániel, dr. Szabó Zsolt, dr. Szilágyi Sándor, Váczai Gábor, dr. Viczián Miklós. Mb. felelős szerkesztő: Káposztás Gábor.

Felelős kiadó: Bor Imre, elnök. Tördelés: Kerti Tibor. Szerkesztőség: Magyarországi Református Presbiteri Szövetség irodája. Tel.: (20) 250-1428. E-mail címünk: szerkesztoseg@presbiter.hu. A lap e-mailben, postai levélben, vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 3.600 Ft, Európa országába 8.000 Ft, a tengeren túlrá 10.000 Ft. Az előfizetési díj csekken vagy átutalással fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest. Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében! Készítette a Rózsa Nyomda Kft.

Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott),

ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiteriszovetseg.hu

Egy példány ára: 600 Ft vagy 2 euro

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztő bizottság véleményével!

FRÁTER ERZSÉBET

A BIBLIA ÉTELEI (XI.) BAB, CSICSERIBORSÓ ÉS LENCSE

A hüvelyes zöldségfélék az emberiség legkorábban termesztett, és a gabonák után a legjelentősebb tápláléknövényei. A bibliai időkben, különösen a szegényebb néprétegek táplálkozásában fontos szerepet játszottak. A **lóbab** (*Vicia faba*) az egyik legrégebb óta ismert zöldségnövény, már 8-9 ezer év óta fogyasztják, a régészeti leletek szerint a későbronzkortól (Kr.e. 1300) Közép-Európában is nagyon elterjedt alapélelmiszer

volt. Őse pontosan nem ismert, de valószínűleg Délnyugat-Ázsiából és a Földközi-tenger mellékéről származik. Robosztus, vastag, de nem futó szárú egynyári növény. Nagy magja nem kifejezetten vese alakú, hanem inkább szabálytalanul lapított, tompán szögletes, sárga, zöldessárga, barnás, de ibolyásfekete is lehet. A lóbabból kását főztek, és lisztpótlóként is fogyasztották. Gyógynövényként főzetét hasmenés és bélgyulladás enyhítésére használták, a magjából készült pasztával sebeket, fekélyt és bőrgyulladást, ecettel keverve szeptól kezeltek. Gyergyóban levelét nyállal pattanásra ragasztották. Csak Amerika felfedezése után, a veteménybab (*Phaseolus vulgaris*) hódítása óta vesztette el jelentőségét, addig a lencse, a borsó és a csicseriborsó mellett az Óvilág legfontosabb hüvelyes volt. A Szentírásban két helyen előforduló bab azonban biztosan lóbab volt. Sámuel 2. könyvéből megtudhatjuk, hogy Dávid katonái babot is kaptak ellátmányul (2Sám 17,28), és Ezékiel kenyér-receptjében is szerepel (Ez 4,9).

Bár a Közel-Keleten és Indiában ma az egyik legfontosabb hüvelyes a **csicseriborsó** vagy **bagolyborsó** (*Cicer arietinum*), itthon kevésbé ismert. A Termékeny félhold északi vidékéről származik, ahol tölgyerdők tisztásein ma is él az őse. Szőrös szárú, szétterülő, egyéves növény, hüvelytermésében 2-3, egyetlen felületű, gömbölyű mag van, ezért is kaphatta a „borsó” nevet. A Szentföldön az egyszerű nép körében terjedt el, valószínűleg kásaként fogyasztották. A Bibliában csak egy helyen, Ézsaiás könyvében fordul elő. A próféta nem csak Isten büntetéséről szól, hanem kegyelméről is, azt írja, hogy el fog jönni egy olyan kor, amikor a jószágok is különleges takarmányt kapnak (Ézs 30,24). Ez az új fordításban „sózott abrak”-nak fordított kifejezés egyes kutatók szerint a tápdús csicseriborsóra utal, melyet az állatok bizonyára csak akkor kaphattak, ha elegendő élelmiszer jutott az embereknek.

A **lencse** (*Lens culinaris*) ősidők óta termesztett kultúrnövény. Iránban, a híres Dzsarmo kőkorszaki település 9000 éves leletei között az ősgabonák mellett sok lencsét is találtak a régészek. Alacsony, egyéves növény tolsze-

rően finom levelekkel, kicsi hüvelytermésében 1-3, barna vagy vörös mag ül. Kis magvú fajtái jól bírják a szárazságot is, ezért a Szentföldön széles körben termesztették (2Sám 23,11). Babot és pörkölt lencsét is kaptak Dávid katonái (2Sám 17,28), és liszté őrölve belekerült Ezékiel kenyérébe is (Ez 4,9). A Biblia kétségkívül legismertebb főzelékféléje a lencse, ami egy nevezetes ószövetségi történetnek köszönhető. Izsák ikerfiain születésüktől kezdve versengtek egymással. Az elsőként megszülető Ézsau kóbor vadászember volt, míg Jákób pásztorkodott. Egyszer Ézsau nagyon éhesen tért haza

a vadászatból, s ebben a vágyainak kiszolgáltató állapotban, elsőszülött jogát odaadta egy tál, Jákób által főzött, vöröslencse főzelékért. Az ókorban az elsőszülöttségi jog és az atyai áldás nemcsak az örökségből jelentett kétszeres részt, hanem családfői szereppel is járt, aki Isten előtt is képviseli a családot, de gyöttrő fáradtságában és éhségében Ézsau ezt sem becsülte meg: „... Mindjárt éhen halok; mit számít nekem az az elsőszülöttségi jog?” (1Móz 25,32).

Valószínűleg a történelem során soha nem fordított egy tál lencse ilyen nagyot az emberek jövőjén, sajnos azonban sokan ma is bőséget várnak tőle. A Szentírás gyakran ír a böjtről, a bibliai szövegből

arra következtethetünk, hogy a böjtölők semmilyen ételt nem vettek magukhoz. A közismert böjti fogások, mint például a lencse, csak később, a kora középkorban váltak a római katolikus böjti szokások ételvé. A népi hitvilágban pedig a szemes terményeket, mint a bab, mák és a lencse, gyakran használták rontás elhárítására, termékenység- vagy bőségvarázslásra. Ezek a vallási és népi hagyományok, babonák magyarázzák, hogy egyre nagyobb divat szilveszterkor vagy újév napján lencséből készült ételt

enni, várva a szerencsét, az új esztendőben a sok pénz és gazdagságot. Pál apostol leveleiben többször beszél étkezési szokásokról, és mindig hangsúlyozza, hogy „akár esztek tehát, akár isztok, vagy bármi mást tesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek!” (1Kor 10,31). A lencse is lehet a hitvallásunk eszköze, mégpedig úgy, hogy nem azt főzünk ezeken az ünnepnapokon, hangsúlyozva, hogy mi nem a lencsétől vagy a sültmalactól, nem a „sorstól” vagy a „szerencsétől”, hanem Urunktól és Megváltónktól, Jézus Krisztustól várjuk az új esztendőre nézve a gazdag áldást és békességét!

ÜNNEPI IMÁDSÁGOK

Advent

Áldott Király, Úr Jézus Krisztus!
Galilea városaiban hallották a Te hangodat,
a júdeai falvak utcáin látták a Te ábrázatodat;
világosság támadt a halál árnyékában ülőknek,
a szegényeknek az evangélium hirdettetett.
Békesség Fejedelme, Áldott Megváltó!
Jöjj el hozzánk ezen az ünnepen!
Jöjj el hozzánk az ige tiszta hirdetésében,
cselekedd meg, hogy felismerjünk Téged a kenyér megtöréséről,
mutasd meg erődet világunk magasságain,
és jelentsd meg dicsőségedet mélységeinkben!
Adj új éneket ajkainkra, hogy együtt hirdessük Isten hatalmas dolgait!

Istennek Fia, Üdvözítő Úr Krisztus!
Jelenj meg hatalmaddal a mi megtört világunkban,
hozz örömet a szomorkodó szívekbe,
és az utolsó napon fogadj be
örök országodba!
Ámen!

Angyali seregek és szegény pásztorok szemlélték a titkot Betlehemben.

Az erős Isten és az örökkévaló Atya
gyöngéd szeretete tárult fel előttünk,
a szeretet, ami törekeny, mégis erős,
sérülékeny, mégis áthatja a világot.
Ezen a napon örvendezett a menny,
és ujjongott az embervilág
a Békesség Fejedelmének.

A bölcsek ajándékot hoztak,
a pásztorok hirdették az evangéliumot,
mi pedig hangos kiáltással mondjuk:
Dicsőség Istennek a magasságban,
és békesség a földön az embereknek!
Ámen!

Karácsony

Kedves volt előtted, Csodálatos Tanácsos,
aki csillagokkal díszítetted az égboltot,
és aki zöld fűvel takartad be a földet,
hogy kisgyermekként szüless meg.
Te, aki kezekben tartod a föld végső határait,
barmok jászlában feküdtél.

Az erős Isten és az örökkévaló Atya
gyöngéd szeretete tárult fel előttünk,
a szeretet, ami törekeny, mégis erős,
sérülékeny, mégis áthatja a világot.
Ezen a napon örvendezett a menny,
és ujjongott az embervilág
a Békesség Fejedelmének.

A bölcsek ajándékot hoztak,
a pásztorok hirdették az evangéliumot,
mi pedig hangos kiáltással mondjuk:
Dicsőség Istennek a magasságban,
és békesség a földön az embereknek!
Ámen!

